«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته . صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
بوزانت کچیان
مطبعه واداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 222 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՅՈՒԼԻՍ 23/4 ՕԳՈՍՏ. — 6 Ռէպիւլ Էվվէլ 1315. — 23 ԹԷՄՄՈՒԶ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 222

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՐԴՈՅ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

Դեսպանախորհրդոյ աշխատութիւնները կ'շարունակուին կանոնաւորապէս, և թէպէտ վերջնական որոշումներուն ծանուցումը տակաւին ժամանակի կ'կարօտի, բայց շահեկան կէտեր հետզհետէ կ'յայտնուին։ Կրետէի մասին տեղւոյն քրիստոնեաները, մանաւանդ ապստամբներն, այլ և այլ առաջարկներ ու պահանջումներ կ'ընէին։ Ճէվատ փաշա մասնաւոր պաշտօնով հոն ղրկուեցաւ, և անոր յանձնուած իշխանութեան նոր ոյժ մը տալու համար, Դարդանէլլի օսմ. նաւատորմին մէկ մասն ալ դէպ ի կղզին ճամբայ ելաւ, որով հելլենական աղբիւրէ տրուած կարգ մը լուրերն ի դերեւ ելան։ Գերման լրագրաց ոմանց կարծիքն այս է որ Տէրութիւնք, կամ գէթ անոնց մէկ մասն, Օսմ. Տէրութեան զիջում կ'ընեն ի Կրետէ, ի փոխարէն ուրիշ կողմէ իրենց եղած թոյլտուութեան կամ զիջման։ Բայց տրուած բացատրութիւնն ինչ որ ալ ըլլայ, իրողութիւնք, քանի օրէ ի վեր, բաւական որոշակի կ'խօսին ի մասին Կրետէի։

Դարձեալ գերման լրագրաց խօսքին նայելով, Օսմ. շահուց տեսակէտով ուրիշ նպաստաւոր երեւոյթ մը այն է որ անցեալ Բշ. գերման դեսպանն իր պաշտօնակիցներուն հաղորդեց թէ իրեն հրահանգ եկած է Պերլինէ որ պահանջէ միջազգային ուղղակի քոնդրոլի մը հաստատումն այն հասոյթներու վրայ զորս Յունաստան պիտի յատկացնէ պատերազմի տուգանքին վճարման վերաբերող փոխառութեան գլխամասին և տոկոսներուն։ Գերմանիա կ'փափաքի որ Օսմ. Տէրութիւնն իրապէս ստանայ որոշուելիք պատերազմական տուգանքն, և ո՛չ թէ այս գումար ալ վիճակակից ըլլայ այն գումարներու զորս Բ. Դուռը պիտի ընդունէր, Պերլինի դաշնագրին համեմատ, Պուլկարիայէ, Սերպիայէ, Սեւ Լեռնէ և Յունաստանէ, անոնց թողուած հողերուն վիճակող հանրային պարտուց բաժնին փոխարէն, բայց տակաւին փարա մը անգամ չէ ստացած այն հաշուէ։ Թէեւ Գերմանիա ձայնակցած է միւս Տէրութիւններուն՝ տուգանքի չափաւոր գումար մը որոշելով և ռազմագիտական սահմանագծում մը հաստատելով, բայց այս զիջողութեանց սահմանին մէջ կ'ուզէ որ Օսմ. Տէրութիւնն իրեն տրուած իրաւունքները լիովին վայելէ։ Այն իրաւունքներուն մէջ է պատերազմի տուգանքն, և այնպիսի դրութիւն մը պէտք է հաստատել, կ'ըսէ Գերմանիա, որ Յունաստան նոյնքան կանոնաւորապէս վճարէ իր պատերազմական տուգանքն որքան Փրանսա վճարեց իրենը։

Ի լուր գերման դեսպանին առաջարկութեան, միւս դեսպանք, իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ չունենալով, հրահանգ խնդրեր են, որով անցեալ Դշ. երկրորդ գումարուած Դեսպանախորհրդին մէջ խնդիրը կարեւոր քայլ մը չէ առեր դէպ ի լուծում։

Օսմ. կառավարութիւնն երբեք չէ ընդունած դեսպանաց ոմանց այն կարծիքը թէ Բեռլինյայի օսմ. հրամատարին յարձակողական ընթացքն, որով ի մէջ այլոց [illegible] հելլէն զօրքերն ընկղմեց, մեն եղած ըլլայ դէպքերէն որք անմիջական կերպիւ յառաջ բերին թշնամութիւնները։ Այս զանազան կէտերն յիշելով, Ստ...ի Կ. Պոլսոյ Թղթակիցն իր անցեալ Դշ.ի հեռագրով կ'ըսէ թէ բանակցութեանց ընթացքն այնքան հեշտ չէ։ Դեսպանական ակմբոց մէջ կարծիք կ'յայտնեն թէ հելլենական ելեւմտից վրայ միջազգային քոնդրոլն այն խնդիրներէն չէ զորս հարկ անհրաժեշտ է ճշդել հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններուն մէջ։ Բայց Գերմանիա միտքը դրած է պնդել այս պայմանին վրայ, և ապահով կ'երեւի թէ միւս դահլիճներն ի վերջոյ պիտի համակերպին, որպէս սովորաբար կ'պատահի, երբ Ներդաշնակութեան անդամակցող Տէրութեանց մէն կամ միւսը բացարձակապէս պնդէ այս կամ այն կէտի վրայ։ Ասկէ առաջ Անգլիոյ կողմէ առաջարկ մ'ընդունուեցաւ ի մասին Թուրքեւ-հելլենական սահմանի բանակցութեանց, յետոյ ռուսական առաջարկ մը, և կարգն եկած է որ տուգանքին վճարման խնդրոյն մէջ ալ Գերմանիոյ խօսքը քալէ։ Գերմանիա մէկ քարով երկու թռչուն կ'զարնէ. զի թէ օսմ. Տէրութեան և թէ գերման արժէտեարց շահերը կ'պաշտպանէ։ Յունաստան ի սկզբան որքան ալ տրտնջայ, պարտաւորուած է ի վերջոյ համակերպիլ Տէրութեանց միաձայն որոշման։

Այս լուրերուն հակահարուածը կուգայ Աթէնքէ անցեալ Եշ.ի թուով։ Հոն կառավարական ակմբոց մէջ բուռն մտահոգութիւն կ'արտայայտուի քաղաքական կացութեան անստոյգ մնալուն պատճառաւ, մանաւանդ Գերմանիոյ այն նոր առարկութեան պատճառաւ թէ հաշտութեան դաշնագիրը պէտք է պարունակէ քոնդրոլի ձեւով երաշխաւորութիւն մը արժէտեարց և պատերազմի տուգանքի գոհացման համար։ Եւրոպեան Տէրութեանց ոմանց դեսպանք այս պահուս բացակայ են Աթէնքէ, յորմէ կ'մակաբերուի թէ խնդիրը տակաւին երկար պիտի տեւէ, ի մեծ վնաս Յունաստանի, որոյ տնտեսական անձկութիւնն օր օրի կ'ծանրանայ, և հելլէն կառավարութիւնն ալ հետզհետէ իր վարկը կ'կորսնցնէ ժողովրդին առջեւ։ Արդէն Կրետէի խնդրին նորագոյն երեւոյթն ո՛չ նուազ նուաստացում կ'նկատուի հելլենական ակնկալութեանց համար։ Աթէնքի լրագիրք կ'ըսեն թէ Ճէվատ փաշա առնուազն 5,000 ոսկիի գումար մը իրեն հետ բերած է զօրաց անմիջական պէտքերուն համար։ Ամսականներ վճարած է զօրքերուն և ոստիկաններուն, և զինուորական հիւանդանոցի մը կառուցման հրամաններ տուած է, որոյ շինութիւնը մի քանի տարի առաջ կասեցուցեր էին։ Կղզիին ներսերուն հետ հաղորդակցութիւնները վերաբանալու շատ հոգ կ'տանի, և կարեւորն ի գործ կ'դնէ որպէս զի Քանիոյ գաւառին մէջ Իսլամք իրենց գիւղերն արածելու աւելի ընդարձակ արօտավայր գտնեն, ապստամբներուն ոտնձգութիւններէն հեռի։ Բերդաքաղաքներուն մէջ փակուած Իսլամներուն թշուառ վիճակին դարման տանիլ կ'փութայ։ Այս ամէն խնդրոց առթիւ Կրետացի քրիստոնէից Ընդհանուր ժողովին կողմէ երեք պատուիրակ անցեալ Դշ. հիւպատոսներուն ներկայանալով՝ անոնց կարծիքն հարցուցին թէ ինչ ընթացքի պէտք է հետեւին արդի հանգամանաց մէջ։ Հիւպատոսք միաձայնութեամբ խորհուրդ տուեր են որ յախուռն ընթացքի չհետեւին, այլ յիշատակագիր մը խմբագրելով յանձնեն ծովակալներուն, իրենց գործին կարգադրումը բոլորովին Եւրոպիոյ կամքին թողլով։ Եթէ իրենց միայ, տակաւին զօրաց ներկայութիւնը չեն ուզեր, բայց արդէօք Եւրոպա համամիտ պիտի ըլլա՞յ իրենց։ Ճէվատ փաշա իր գտած ընդունելութենէն այնքան գոհ է որ կղզիին շրջանը պիտի ընէ։

Վիեննայի թերթերն աւելի նոր լուր մը կ'պարունակեն Դեսպանախորհրդոյ ընթացքին նկատմամբ, որուն համեմատ Ռուսիա հակամէտ է ընդունելու գերմանական հայեցակէտը թէ պատերազմական տուգանքին առթիւ այնպիսի կարգադրութիւնք ըլլան որ Յունաստանի արդի առնելիքտէրներուն շահերուն վնաս չգայ։ Դեսպանք վճարման ծրագիր մը կ'յօրինեն զոր անմիջապէս հելլէն դահլիճին պիտի ներկայեն ընդունելութեան համար։ Ռուսիոյ ճարահատ Նախարարութիւնն սկզբամբ համակերպեր է գերմանական առաջարկին։ Հարկն օրէնքը կ'լուծէ։

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ ԶՈՒԻՑԵՐԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՆԵՐՆ Ի ԺԸՆԵՎ

Ե.

Պարտէզը այն օր ասոնց, ինչպէս ուրիշ օրեր ուրիշ դասակարգի, աւելի մեծ կամ աւելի փոքր, աշակերտաց ու աշակերտուհեաց յատկացուած է եւ իրենց հետ միայն իրենց ծնողք մասնաւոր տոմսերով կրնան ներս մտնել. ոստիկանք կը պահպանեն դռները։ Զուիցերական Դաշնաւորութեան, Ժընեվի եւ այլ Գանդոններուն դրօշակները կը ծածանին հոն. երկայն սեղաններ կանգնուած են որոց վրայ պատրաստ է գինւոյ և գարեջրոյ ստոմսներու ընդ մէջ երեկոյի թեթեւ ճաշը որ պիտի տրուի ուսանողաց, ամէն սեղանի գլուխ արձանագրութիւն մը կը կրէ անունն այն ուսուցչին կամ վարժուհւոյն որու դասարանին ուսանողները պիտի բազմին հոն. եւ դաշտաւորին մէկ ծայրէն միւսը, թաւ ծառերուն շուքին տակ ու դալար մարգերուն վրայ շարուած կանգուն կ'սպասեն նուագաւոր հեծելախաղք, մարմնամարզիկ զբօսարանաց գործիներ, մրցակայմեր, խաղալիկներու՝ անուշեղէններու՝ պաղպաղակի սեղաններ, զիպաձգութեան փորձի տաղաւարներ, եւ պարի յատուկ տախտակամած գետին մը։ Եւ ահա՛ բոլոր տղայք ճաշասեղաններուն շուրջն են որք արագ կը մերկացուին, ու պահ մը յետոյ ամէնքը գրաւած են իրենց տրամադրութեան տակ դրուած խաղի ու զբօսանաց առատ միջոցները։ Ոգեւորութիւնն աննկարագրելի է, եւ ծնողաց, ուսուցչաց, պաշտօնական մարդոց ու ներս մտնելու բախտն ունեցող հանդիսատեսներուն համար մանկանց, պատանեաց ու պատանուհեաց այդ անսահման ցնծումն ու երջանկութեան տեսիլն մանկացուցիչ, երիտասարդացուցիչ բան մ'ունի, ամենէն կնճռոտ ճակատին ամպերը պահ մ'ի բաց փարատելու կարող,—ի բաց առեալ սակայն այն հոգիները որոց համար կրնայ այն վերին ատրճանի սլամեցուցիչ դառնալ հակապատկեր գաղափարովն անոնց համահասակ փոքրիկ էակներու որք որբութեան մը դառն զրկանքներուն դատապարտուած են։ — Ամէնքը կ'զբօսնուն. կը մրցին, կը պարեն, կը դառնան, կը վազեն, կը ցատկեն, կը պտտին, կ'խնդան, կ'երգեն, կը սուլեն, կ'ուտեն, խումբ խումբ կ'ճեմեն, խօսակից ընկերք կամ ընկերուհիք, և երաժշտախումբը, մերթ զինուորականը, մերթ քաղաքայինը, կը նուագէ, ու հեծելախաղի փայտէ ձիերէն կ'վազեն մրցակայմի շուրջը ու անկէ պարավայրը ու անկէ զիպաձգութեան սեղանին առջեւ, ու դարձեալ փայտէ ձիերուն ու դարձեալ մրցանաց մասնակցելու, անզուսպ, անյագ, հաճոյքէն ու ձայներէն արբշիռ, ընդհանուր ոգեւորութենէն տարուած, և այսպէս մինչեւ երեկոյ, մինչեւ որ պարտէզին առջեւ բացուող շքեղ Նոր Հրապարակը (Place Neuve) իր ելեկտրական լոյսերը վառէ ու փողերք հնչեցնեն դադարը և զօրականաց խումբերը մեկնին վերջին վառվառը գոռացնելով։ Ու մէկը չէր զգացած ժամերուն սահիլը, և թէեւ ամէնքն յոգնած՝ բայց մէկը չէ ձանձրացած, ու փոքրիկները դժկամակ կը հետեւին իրենց մայրերուն որք եկած են տուն տանելու զիրենք։ Նախակրթարանաց հանդիսաւոր օրուան վերջին արարուածը հրախաղութիւնները եղան որք Բլէնբալէի ընդարձակ դաշտին մէջ կատարուեցան գիշերուան ժամ 9½ին հիանալի լուսեղէն երեւոյթներ պարզելով օդոյ մէջ, մինչ թնդանօթներ, նոյն դաշտին մէջ բերուած, որոտաձայն ռումբերով վերջին պատիւը մատուցին դպրոցական սերունդին ու կրթական մարմիններուն։

Սոյն տեղեկութիւններն ամբողջացնելու համար, պարտիմ յաւելուլ թէ գեղարուեստական, մեքենագիտական, ճամագործական և արհեստագիտական վարժարանք ուսանողաց տարեկան աշխատութիւններով և ամավերջի մրցական արտադրութիւններով ցուցահանդէսներ կազմակերպած էին իրենց սրահներուն մէջ որոց այցելու հրաւիրուած էր հասարակութիւնը։ Փոյթ ունեցայ ամենուն ալ երթալու, և խնամով աչքէ անցուցի ի տես դրուած գործերը, երկու սեռէ ուսանողաց արդիւնք, — պատկերներ, արձաններ, նկարէն յախճապակեայ անօթներ, գրակոնտիկոնի վրայ նկարներ, ճարտարապետական ծրագրեր, զարդական ու ճարտարապետական այլ և այլ ոճերու նմանողութիւններ, մեքենայներ ու բնագիտական և ելեկտրական գործիներ, ժամացոյցներ ու ժամացուցի մասեր և անոնց տեսական գծագրութիւնքը, դարբնեալ երկաթէ գեղակերտ առարկայներ, փայտի վրայ աշխատութիւններ։ Այս գործեր, զարգացեալ ճաշակաւ ու գիտուն արուեստով մը շինուած, արդարեւ մեծ մասամբ հիացման արժանի էին, և ինձ սա համոզումը տուին թէ Ժընեվ միայն ուսումնական ու զուտ գիտութեան տեսակէտով յառաջադէմ քաղաք մը չէ, այլ և գիտուն արուեստի ու գեղաճարտարութեան կողմանէ և թէ իր այդ կարգի վարժարանք կ'արտադրեն ամէն տարի բանիբուն արհեստաւորներ ու ճշմարիտ արուեստագէտներ։

Ու այս բոլոր դպրոցական հանդէսներուն ու ցուցադրութեանց մէջ կը պարզուէր գաղտնիքը թէ ինչպէս Ժընեվ եղած է փայլուն վառարան մը գիտութեանց և փեթակ մը ճարտարագործ աշխատութեան, և թէ ինչպէս ա՛յնքան մեծ է նա իր փոքրութեան մէջ, շատ մը մեծերու համար օրինակելի։ Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ՎԱՆՔԵՐՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Տեղական չորս վանքերէն մէկը կամ միւսն Որբանոց-Պատսպարանի ձեւին վերածելու գաղափարն օր աւուր ստիպողական խնդիրներէն կ'երեւնայ, և կ'թելադրէ մեզ որ այն նկատմամբ իրաց վիճակ մ'ալ մենք պարզենք։ Վանքերը պահ մ'ալ թող ծնողական հացէ ու շունչէ զրկուածներու համար պատսպարան տեսնուին, անոնք որ ուրիշ ժամանակներ, յայտնի թուաներով ու պատմութիւնով, շատ աւելի էրէնո—ց ազգաւնելին ու գեփ—նո—ց մըջիւններն ապրեցնելու ծառայեր են։ Գաղափարն աղէկ է։ Այս էն առաջ սակայն կարեւորն էր հասկնալ թէ՝ ո՛րքան դիւրութիւն կար հոս տեղին վրայ՝ վանք մը որբանոցի վերածելու։ Վանքերէն մէկն, Ապուլ-Մսեհ, քաղքէն վեց-եօթը ժամ հեռու՝ իր չէն ըսուած օրերուն ալ աւերակ ըսել էր։ Վանահայր մը՝ հիմակ հանգուցեալ՝ հոն չենք շնորհք գինետուն մը բացած ըլլալով՝ կ'ապրէր ու կ'ապրեցնէր իր ճոտէն մնացած քանի-մը հոգիներ ալ, որ միաբանութիւնը կ'ներկայացնէին։

Ան օրերէն ու հիմակ ալ Ապուլ-Մսեհ քար քարի վրայ չերեւցուց ինաւ. այժմ մանաւանդ ան տեղուանքը կ'խոտելու համար վագրի համարձակութիւնը պէտք է։ Իր միակ առաւելութիւնը ...ող պարտէզ մը՝ անտառի չափ ընդարձակ, Մասթառի քովերն ապրող լեռնցիները կ'շահագործեն։ Շատ մօտը եղող գեղացիներուն համար ալ եզական որսարան մը դարձած է։ Միւս երեքը՝ Դառնեմի, Խուլագեղի, Սուրբ Սիւրբի վանքերը, տնտեսական տագնապի թուականէ մը առաջ չէն, կանոնաւոր հասութութիւններ էին այնքան որքան կ'ըմբռնուէր այս վիճակն ընդհանուր վանօրէից համար. ամէն մէկը տարեկան 60ական քիլէի չափ մշակելիք հող ունի, որ միշտ եկող գացող Առաջնորդներուն քոնդրոլին տակ՝ անոնցմէ նշանակուած մարապաններու ձեռքը կ'մնայ, կ'արդիւնագործուի, ու ապա մարապան արդիւնքին կէսին տիրանալէ յետոյ, միւս կէսն ալ, որ յաջող տարիներն 150 ոսկի ըսել է ու բան մը աւելի,—որովհետեւ ամէնէն ընտիր հողերէն կ'ճանչցուին վանքերուն հողերն—Առաջնորդարանի ծախք անունին ներքեւ, եպիսկոպոսի մը, վարդապետի մը հաշուոյն կ'անցուի։ Տեղացի վարդապետներն յաճախ ամէնէն մեծ բաժնին տիրացած ըլլալու աւանդական իրաւունք մը վայելեր են։ 95էն ասդին այդ երեք վանքերուն համար ալ նոր վատթարացումի թուական մը սկսաւ, ամէն բան, ու չէնքերնին ալ։ Միայն Խուլավանքը մէկ-երկու աչքով ներքնայարկ ունի չունի. միւսներուն տեղերը նոյն իսկ հերկուած արտերու կ'նմանին, ո՛չ մարդ, ոչ միաբանութիւն։ Այս երկու տարուան մէջ, Պետրոս վարդապետի ձեռքին տակ, իրաւ է որ բոլորովին անմշակ չմնացին ան երեքին ալ հողերը, բայց անոնց շատ մասը կորդ թողուեցաւ այն շատ մը պատճառներով, որոնցմէ մէկը պէտք եղածին չափ սերմ հայթայթելու անկարողութիւնն էր։ Ասոր հետ մէկտեղ, որովհետեւ անցած մայիսին ու յունիսին անձրեւները քարերուն ալ կեանք խոստացան, ցանուածն ո՛րքան ալ քիչ եղած ըլլայ, երեքը մէկտեղ 120-130 ոսկիէն պակաս արտադրութիւն մը չպիտի տան, Առաջնորդին իր իսկ վկայութիւնովը։

Սա է խնդիրը. Քանի որ վանքերէն մէկուն կամ միւսին մէջ Որբանոց-Պատսպարանի մը բացման առաջարկը կ'ղրկուի հոս Ազգ. բարձրագոյն իշխանութենէն, Որբանոցի մը, մէկ հատի մը գոնէ, որուն այնքան պէտք կայ ու անհրաժեշտ պահանջ մը կ'զգացնէ, վարդապետն ալ պիտի շուզէ՞ր որ այնքան բան մըն ալ վանքերէն տրուի, ու ինքն իր անձնական եկամուտներովը բաւականանայ. հոն շատ շատ գրագիր ու սպասաւորի ծախք մը ունի ինքը. Թող աղօնք ալ Որբանոցին վրայ հաշուէր։ Անցած շաբթուն մէջ, Մէզիրէ, մէկ քանի կարեւոր անձնաւորութիւններ կ'խորհէին պատգամաւորութիւն մը ղրկել Հայր Սուրբին որ իր վերջին խօսքը ըսէ։ Երէկ լուր առինք թէ Պետրոս վարդապետ հաւաներ է որ, 120 ոսկիին ձեռք չդըպցնելու պայմանաւ, Որբանոցն իր նախասիրած վանքերէն Սուրբ Սիւրբի Վանքին մէջ շինուի։ Շատերուն յարմար դատած տեղն ալ իրօք Սուրբ Սիւրբի Վանքը կ'երեւնայ, միւսներն երեքական ժամ հեռու կ'իյնան Մէզիրէէ, ան միայն կէս ժամ կ'քաշէ չի քաշեր նոյն տեղէն։ Սուրբ Սիւրբի Վանքը Մէզիրէի մէկ թաղն ըսել է. այնպէս որ եթէ օտար մարդասէրներու ուշադրութեան յանձնուի «կը պաղնէն, գլխուն կ'դնեն»։ Ու նորէն խնդիր մ'ալ թէ մեք առանձին Որբանոցի պէտք ունէ՞նք, թէ օտար Միսիոնարներէ այսքան պաշտպանուած զրութեան մը մէջ պիտի կրնա՞յնք ան 120 ով, ու Պատրիարքարանի խոստացած 15 ով, 20 ովը զատ հաստատութիւն մը պահել, որ մեծ տուն մը պիտի ըլլայ, ամէնէն քիչ 30-40 անտէր պզտիկներու ընտանիք մը պիտի կազմուի հոն, դպրոցի ու արհեստանոցի աշխատութիւններ պիտի կատարուին հոն, շատ բարդ ու մեզի համար շատ նոր ձեռնարկ մը չէ՞ Որբանոցն որ ի հարկէ չպիտի ուզուէր նմանցնել ժամերու բակը գտնուող ճաներով լի ծաղկոցներուն։ Առաջադրուած գործն այնքան կարեւոր կ'տեսնուի, որքան դուք խեղդուելու եղող մարդուն բուռ մը օդի պէտքը կ'տեսնէք, Որբանոց մը զատ, հատ մ'ալ, Աստուծոյ սիրուն ըլլար, մեք ունենայինք, լայնք, մագերնիս ալ վար առնէինք, օտարներէ ժողվուածներն, որոնց թիւն հազարի կ'մօտենայ, այս ընթացքով, այս պայմաններով մեզի ա'լ խեր չպիտի ունենան։ Ցաւոք բոլոր ստոյգ իրողութիւնը պիտի պատմեմ. հաւատացէք ըսածներուս. քաղաքի մէջ բացուած չորս որբանոցները մեզի շատ մօտ, աչքի տակ անմիջապէս, անոնցմէ մէկուն պատուհաններէն մանաւանդ խեղճ պզտիկներուն հաչալն ու փոնգտալը կ'լսեմ։ Ց. Ցարո—Նի—նեան

Խարբերդ, 8 Յլս. 96.

ՆՄՈՅՇ ԳԱՒԱՌԱԲԱՐԲԱՌԻ

Բուլանըխի վերջին թիւին մէջ կը տեսնենք Վանայ բարբառով հետեւեալ ժողովրդական երգը կաքաւի (քէքլիք) վրայ.

Արեւ տէպաւ (դպաւ) սարին վերէն,
Խօրօտի՜կ (սիրուն) խօրօտի՜կ.
Կեաքեաւն ելաւ իր բոնէն (բոյն).
Բարեւ արեց ծաղկըներէն,
Թռաւ եկաւ սարին ծերէն (ծայր)
Խօրօտի՜կ խօրօտի՜կ
Ա՜յ սիրունիկ կեաքեաւիկ.
Երբ կեաքեաւուն ձայն կը լըսեմ
Երդիսն ի վեր դիւս կ'երիշկեմ (դէպ ի վեր նայել)
Կեաքեաւ կուգայ կըրկըրալով
Դարին վերէն շըրըրալով.
Ա՜յ խօրօտիկ խօրօտիկ,
Ա՜յ սիրունիկ կեաքեաւիկ.
Քեո բեռն ճինած (ճկարած, ճիւսած) ծաղկըներով,
Ուքեաձն նարկիս նունուֆարով.
Քեո տեղ լըցուած է շաղերով (ցօղ),
Դիւ կը մայլիս անմահ ճոտով.
Ա՜յ խօրօտիկ խօրօտիկ
Ա՜յ սիրունիկ կեաքեաւիկ.
Քեո փետուրներ են փափուկիկ,
Քեո վիզն երկէն, կըտուց պզտիկ.
Քեո Թեւէն գեռն (գոյն) է նըխշունիկ,
Դիւ անուշ ես քանց եղունիկ (աղաւնի),
Ա՜յ խօրօտիկ խօրօտիկ,
Ա՜յ սիրունիկ կեաքեաւիկ.
Երբ կեաքեաւիկն ծառին կ'իջնի,
Իր քաղցր ձէնով ճըլվըլ կ'անի,
Աշխարհս ըմէն (ամէն) զըւարթ կ'անի,
Արուն ծովէն սիրտ կը ճանի,
Ա՜յ խօրօտիկ խօրօտիկ,
Ա՜յ սիրունիկ կեաքեաւիկ.
Հաւերն ամէն ք'երնիկ (բեզի եռանի) կուտան.
Հետ քե կիւզան շարան շարան (կարգ կարգ շարուած),
Քեո շուրջ եկած կը ճըլվըլան,
Ըսկի չի կայ քեզի նման.
Ա՜յ խօրօտիկ խօրօտիկ
Ա՜յ աղուորիկ կեաքեաւիկ.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՔՂԻԻ

ՄԵՐ ՀԱՐՑՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՔՂԻ, 9 Յուլիս 97.

Կարծեմ կանխաւ պատեհութիւն ունեցած եմ ձեզ գրելու թէ Քղի իր ընդգրկած ժողովրդեան պիտոյքը մատակարարելու անկարող գաւառակ մը լինելով, ամէն Քղեցի ընտանիք, քիչ բացառութեամբ, ստիպուած է պանդուխտ մ'ունենալ ի Պոլիս, որուն ղրկած ստակով կ'հոգայ իր կենաց հարկաւոր պիտոյքն. ահա այդ ստակով է որ կ'լեցուի այն ահագին բացն որ կը գոյանայ ներածելի եւ արտածելի ապրանաց քանակին անհամեմատութենէն։ Բաց աստի մաս մը Խուզուլչանցիք, Կոյնուկցիք, Վարդոցիք և Ճապաղջուրցիք Քղիի շուկան կ'դիմեն առեւտուրի համար եւ բաւական կարեւոր գումար մը կ'թողուն աստ, որ կ'լնու պատուղի համար Քղիէ ելած կանխիկ դրամին տեղը։ Խուզուլչանցոց, Կոյնուկցոց, Վարդոցոց և Ճապաղջուրցոց բրած գընումները փոքր գումարներով և ամէն տեսակ ապրանաց վրայ ըլլալով, ճըշմարտութեան մօտ ընդհանուր հաշիւ մը չենք կրնար ներկայել։ Շատ անգամ, երբ կանխիկ դրամը պակսի հըրապարակէն, Քղեցի փոլիցաճին Երզրում կամ Կարին փոխ-գիր ծախելով դրամ կ'բերէ ի Քղի։ Որովհետեւ այժմ քանի մը թերթեր պարբերաբար գաւառացի փոլիցաճիներով կ'զբաղին, կարծեմ այս մասին մէկ երկու տող գրելս անպատեհ չպիտի ըլլայ։ Քղեցի փոլիցաճին իրեն դիմող փոխառուին 100 ղրշ. կուտայ եւ 125 ղրշ.ի հինգ ամիս պայմանաժամաւ Պոլիս փոխառուին հօրմէն, եղբօրմէն եւ կամ մէկ ազգականէն վըճարուելիք մուրհակ մը կ'առնէ. հիմա թող ընթերցողն հաշիւ մ'ընէ. 20% հինգ ամսուան տոկոս. տասն ամսուան

40%. այս հաշուով 8 ղրշ. ալ երկու ամսուան համար 48% տարեկան. եւ այս ամենապարզ հաշիւն է, Թողունք որ 80 ղրշ. կուտայ հինգ ամիս պայմանաժամաւ և 100 ղրշ.ի մուրհակ կ'առնէ. պայմանաժամէն առաջ կ'գանձէ. երբ մուրհակն անվճար մնալով Պոլսէն վերադառնայ, նորոգուելով տոկոսն ալ տոկոսը կ'հաշուուի եւլն։

Հիմակ որ տնտեսական տագնապին հետեւանօք վաշխառուն պատիժը գտաւ իր հարստութիւնը քանի մը ծրար Թղթի մէջ պարտկելով, որք անարժէք են գէթ առ այժմ, նա փոխեց իր գործառնութեանց միջոցը միշտ միեւնոյն շահն ունենալով։ Հիմակ ալ առանց կանխաւ ստակ տալու, գիւղացիէն փոխանակագիր մը կ'առնէ Պոլիս իր մէկ ազգականէն վճարուելիք, առ առաւելն 11 օր պայմանաժամաւ (սուտ հաւալէ) եւ զայն կ'ղրկէ իր գործակատարին. երբ օրին գանձուի, վաշխառուն 10% գումարն վար դնելով, մնացեալը կը վճարէ. հակառակ պարագային փոխանակագիրն ետ կուտայ։ Հ. Կ. Զ.

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

Ազնիւ բարեկամս
Սեպուհ էֆ. Նաւասարդեան

Այսօր տեղական Թերթի մը մէջ ձեր իրաւաբանական մէկ բացատրութիւնը կարդացի. բայց կ'ցաւիմ որ հարցումն եւ պատասխանը լաւ չէիք ըմբռնած։ Հարցուած էր Թէ «շերամարոյծ մը տերեւները ժողվելու համար Թթենի վարձած է (ոչ Թէ գնած), արդեօք այս տեսակ վարձակալութիւն մը կրնա՞յ օրինաւոր համարուիլ» Մենք ալ պատասխանեցինք Թէ երբեք, այսինքն վարձակալութիւն չի կրնար համարուիլ. ինչպէս որ կ'տեսնենք, հոս վաճառման եւ գնման խօսք չկայ։ Եւ քանի որ հարցում եւ պատասխան վարձակալութիւն(իճարէ) սահմանին մէջ են, իբրեւ ապացոյց միայն Մէճէլլէի 420 յօդուածը կարելի է ցոյց տալ. և քանի որ այդ յօդուածին մէջ «էճարէթէ մաատուտուն ալէյհ մէնֆաաթ տըր» ըսուած է, ըստ Շէրհի բացատրութեան «էօրիւճիւքտէ այն էօղէրինէ իճարէ ճայիզ տէյիլ տիր», որով կաթն առնելու համար կով մը, կամ տերեւները ժողվելու համար ծառ մը կարելի չէ վարձել։ Բայց կրնա՞յ ծախուիլ Թէ չէ այդ տարբեր խնդիր մ'է, և բոլորովին մեր հարցումէն դուրս։

21 Յուլիս 97 Տիրան Երկանեան

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ. — Արտաքին գործոց նախարարն և դեսպանք երէկ գումարուեցան ի Թոփհանէ և շարունակեցին հաշտութեան բանակցութիւնները։ Թուրք լրագիրք եւրոպական Թերթերէ առնելով, կ'ծանուցանեն Թէ դեսպանախորհուրդին մէջ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացեր է՝ որպէս զի պատերազմին տուգանքին վճարումն ապահովցնելու համար Յունաստանի ելեւմուտքն Մեծ Տէրութեանց հսկողութեան տակ դրուի։ Այս լուր Եւրոպայի քաղաքական ու սեղանաւորական աշխարհին մէջ մեծ գոհունակութիւն պատճառեր է։

—Մալիւմաթ իբրեւ անհիմն կ'հերքէ այն լուր Թէ դեսպանախորհրդոյ որոշմունք յապաղմանց ենթարկուած ըլլան։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻ առաջին նաւաքաժինը Միջերկրականի Սըղըր նաւահանգիստը ժամաներ է։ Այս նաւախումբ, որուն հրամատարն է Փ. կարգի ծովակալ Խայրի փաշա, կ'բաղկանայ Օսմանիյէ ու Օրխանիյէ մարտանաւերէ, Նէճմը Շէվքէթ, Հիֆզի-րրահման ու Մուինոււզաֆէր Բ. կարգի մարտանաւերէ եւ Ա. կարգի երկու Թորփիլանաւէ։ Ասոնք Միջերկրականի կղզիները պիտի երթան մարզանքներ կատարելու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ելմտական նախարարութեան հաշուեկշռէն կ'երեւի Թէ տարւոյս առաջին հինգ ամիսներուն ծախուց գումարն եղած է 37,243,816.98 տրախմի և հասոյթ 25,048,638.06, որ ըսել է 12,195,178.92 տրախմի բաց։ Մայիս ամսուան միայն ծախուց գումարն էր 13,839,844.72 տրախմի եւ հասոյթք 5,472,516.24։ Այս կերպով ամսական բացը կ'հասնի 8½ միլիոն տրախմիի։ Յունիսի մէջ մաքսային հասոյթք աւելցած եւ ծախքերը գրեթէ 12 միլիոնի իջած ըլլալով, հելլէն գանձն այժմ ամսական հինգ-վեց միլիոն բաց ունի, որ չափազանց կ'նկատուի զի ազգ. պանքային մէջ ունեցած պահեստը գրեթէ սպառած է և հասոյթի արտասովոր աղբիւրներ, որք պատերազմէն առաջ հաստատուեցան, կացութեան պահանջումներուն չեն համապատասխանած։ Արդարեւ ի բաց առեալ 2 տրախմինոց վեց միլիոն տրախմիի տոմսերն, որք հասոյթի իբրեւ արտասովոր աղբիւր չըջարկուեցան, գանձային տոմսերն, որոնցմէ 16 միլիոնի նոր գումար մը կը յուսացուէր, 4 միլիոն միայն տուին, 20 միլիոն փոխառութիւնն ալ չկնքուեցաւ։ Այս պատճառաւ գանձն հրամայեց հաւաքել յետնեալ տուրքերը, 1897ի տարեշրջանին բացն, որ մայիս 31ին 12 միլիոն էր, օգոստոս 31ին պիտի բարձրանայ 30 միլիոնի։

—Պաշտօնաթերթը կ'հրատարակէ ազգ. պանքային և Թեսալիոյ պանքային յայտարարութիւնը Թէ վեց միլիոն Թուղթ տրախմի փոխատուութիւն մը պիտի ընեն հելլէն կառավարութեան։

—Աթէնքէ կ'գրեն Թէ գահաժառանգ իշխանը բանակին վիճակին վրայ տեղեկագիր մը պիտի տայ պատերազմական նախարարութեան։

—Ռուս դեսպան Մ. Օնու անցեալ Փչ. իրիկուն տեսակցութիւն մը ունեցեր է Եօրկիոս Թագաւորին հետ։

—Հելլէն ապայակոյտն որոշեց սպաներէ յանձնաժողովներ կազմել Թեսալիոյ պատերազմի դաշտին քարտէսները պատրաստելու։

—Գնդ. Սզրատոս, որ Աթէնքէ Արգա գացած էր, երկու սպայ, 4 յիսնապետ և 6 զինուոր Աթէնք ղրկեր է, որք բանտարկուեր են։

—Աթէնքի մէջ պատերազմի տուգանաց յատուկ հանգանակութիւնք սկսան։ Զանազան մետրապոլիտը գումար մը և արժէքաւոր իրեղէններ ղրկեր է վարչապետին։ Հարբորի հելլէնք ալ գումար մը ղրկեր են։

—Արգայի մօտ Քոմպոդի գտնուած հելլէն հետեւակաց 9րդ գունդն Ակլիմոն փոխադրուեցաւ։

—«Մէսսալիա» մարտանաւը Քորֆու երԹալու հրաման ստացաւ, ուր պիտի մնայ նոր տնօրինութեան։ «Վասիլէօս Եօրկիօս» Այամավրա պիտի երԹայ։

—Աթէնքի ազգ. պանքան որոշեց հազար տրախմի փոխ տալ Աթէնք գտնուող Թեսալիացի 40ի չափ բժիշկներու և փաստաբաններու։

—Աթէնքէ կ'գրեն Թէ հելլէն երկու սեղանաւոր Պերլին գացեր են յանուն կառավարութեան բանակցելու փոխառութեան մը կնքման համար։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ երկաԹուղւոյ շահագործումն, յանձնուեցաւ նախորդ ընկերութեան։

ՎԻԵՆՆԱՅԷ կ'հեռագրեն Թէ, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, օսմ. կառավարութիւնը ծանուցեր է Մեծ Տէրութեանց Թէ երբ Հելլէն մը դատ բանայ օսմ. առեւտրական դատարանաց առջեւ, հիւպատոսարաններէն Թարգման ու անդամ չգտնուին։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոստաքի փաշա առջի օրը տեսակցեր է Լ. Սալըզպըրիի հետ, որ այս առթիւ դեսպանին յանձներ է յոբելեանի ոսկի շքադրամն՝ յատուկ գրութեամբ մը։

ՀԱՆԵԱՅԷ կ'գրեն Թէ, կ'ըսէ Իգտամ, Ճէվատ փաշա կարեւոր միջոցներ ձեռք առնելու վրայ է Կրետէի մէջ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը վերահաստատելու համար։ Ճէվատ փաշա այս առթիւ պիտի խորհրդակցի հիւպատոսաց և ծովակալներուն հետ։ Ճէվատ փաշա տեսակցելով Հանեայի մետրապոլտին հետ, զոր ի վաղուց անտի կ'ճանչնայ, ցաւ յայտներ է կղզւոյն արդի վիճակին վրայ։

—Հանեա գտնուող անգլ. զինուորք Գանտիա կ'երթան։ Մէկ քանի հատ Հանեա Թողուած են, որպէս զի քաղաքը բոլորովին չզրկուի անգլ. զինուորէ։ Գանտիա գտնուող իտալեան զինուորք Հանեա պիտի երթան։

ՄԱԼԹԱՅԷ 400 անգլ. զինուորք ճամբայ ելան դէպ ի Կրետէ։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ մէջ պատրաստուած լերան Թնդանօթներէ 19ն երէկ առտու Չաթալճա ղրկուեցան փորձուելու համար ի ներկայութեան բարձրաստիճան սպայից։

ՎՈԼՈՅԷ կ'գրեն. — Հինգ աւազակ ձերբակալուելով հսկողութեան տակ Լարիսա ղրկուեցան։ Ասոնք Քարտիցայի մէջ ապաստանելէ յետոյ գիւղացւոց վրայ յարձակած էին։ Անցեալ ուրբաԹ սաստիկ փոԹորիկէ մը յետոյ կաղինի խոշորութեամբ կարկուտ տեղաց։ Այգիներն հարիւրին 70 համեմատութեամբ վնասուեցան։

—Վոլոյի մաքսատան հասոյթն օսմ. վարչութեան անցնելէն մինչեւ յունիսի վերջը 2,679,980 ղրշ. եղաւ. Յուլիս 1էն մինչեւ 8 գոյացաւ 52,311 ղրշ.։

ՏՕՄՈՔՈՅԻ մէջ զօրաբաժին մ'ալ Մաւզէրեան հրացանով զինուեցաւ եւ մարզանքներ կ'կատարէ։ Մինչեւ հիմակ այս 7րդ զօրաբաժինն է որ նոյն հրացանով կ'զինուի։

ԿՈՄՍ ԿՈԼՈՒԽՈՎՍՔԻԻ ԵՒ Մ. ՀԱՆՈԴՈՅԻ խորհրդակցութեան առարկան էին Աւստրիոյ և Ռուսիոյ համաձայնութիւնն արեւելեան գործերուն վրայ, նաեւ Կ. Պոլսոյ Դեսպանախորհրդոյն աշխատութեանց վիճակը։ Ռուս լրագիրք մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցութեան։ Նովոյէ Վրէմիա կ'գրէ.

—«Արեւելեան խնդրոյն վրայ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ համերաշխութիւնը տարակոյսէ վեր է, և Վիեննայի մէջ ալ գիտեն Թէ Ռուսիա և Ֆրանսա համամիտ են ամէն արտաքին խնդիրներու վրայ։ Մ. Հանոդոյի հետ տեսակցելով, Կոլուխովսքի կամ ցոյց տուաւ Թէ Վիեննայի մէջ կատարելապէս հասկցուած է Ռուսիոյ և Ֆրանսայի համամտութիւնն օրուան խնդիրներուն վրայ։»

ԿՐԵՏԱՑԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐՆ որք ծովակալներուն ներկայացեր էին՝ իրենց լսած ապահովիչ խօսքերն հաղորդեր են յԱրմէնի գումարուած Ընդհանուր Ժողովին, որ նախընԹաց կիրակին որոշեր է առժամապէս դադրեցնել իր նիստեր, միայն ինն անդամէ բաղկացած գործադիր յանձնաժողով մը Թողլով այն գիւղին մէջ։ Ժողովը յառաջիկայ կիրակի նորէն պիտի գումարուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ համար վերջին եօթնեկին էն կարեւոր դէպքն այն եղաւ որ ի Պոմպայ և ի Բունա ազդեցիկ հնդիկ տնօրէն-խմբագիրք ոմանք յանկարծ ձերբակալուեցան, իրենց տուներն ու խմբագրատուները խուզարկուեցան, շատ մը Թուղթեր գրաւեցան, և երբ ձերբակալուածներն, ըստ անգլ. օրէնի, պահանջեցին երաշխաւոր տալով արձակուիլ առժամապէս, դատաւորք մերժեցին։ Այս հրապարակագիրք դատի ենթարկուած են իբրեւ հնդիկ տգէտ ժողովուրդն Անգլիոյ դէմ գրգռող։ Ձերբակալուածներէն Սըրտար Պալուանդրօ Նաթու, և իր եղբայրը Հուրոբանդ Րամչընտէր Նաթու, որ Թաթիա Սահիպ ստորագրութեամբ կ'գրէր, և ասոնց հետ մէկտեղ Քեսարի լրագիրը գրող Պչու Մատոու Պալ, ինչպէս և Կանկատար Թիլաք Հնդկաստանի մէջ հանրածանօթ անուններ են, և կառավարութիւնն ալ անոնց դիրքը գնահատելով, կարեւոր ժողովներու անդամակցութեան կոչած էր զանոնք։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԵԱՆ յաջողուածները լսելով, Վիլհէլմ կայսր հրամայեց որ իր Ռուսիա երթալէն առաջ Քիլի նաւահանգստին մէջ այս նոր գիւտով ընդարձակ փորձեր ըլլան։

ՆՈՐ ՈՍԿԵՀԱՆՔԵՐՈՒՆ յառաջ բերած յուզումն արդէն կ'հաւասարի այն յուզման զոր Քալիֆօրնիայ և Աւստրալիոյ ոսկեհանքերուն գիւտն յառաջ բերած էր երբեմն։ Ո՛չ միայն Քալիֆօրնիոյ եզերքէն դէպ ի Հիւսիս ճամբորդող շոգենաւերու մէջ ոտքի վրայ կենալու տեղ չկայ, այլ եւ Մ. Նահանգաց ներսէն ալ շոգեկառքերն ամէն օր գունդագունդ ճամբորդներ կ'փոխադրեն դէպ ի ծովեզր, և բախտ որոնել գացողները միայն դասատուներ, գրագիրներ, փոքր խանութպաններ չեն, որք իրենց ունեցածն ու չունեցածը վատնելով, հանքագործի մը պէտք եղած անմիջական առարկաները կ'գնեն ու ճամբայ կ'ելնեն, այլ և Նիւ Եորքի միլիոնատէրներէն ոմանք զբօսական պտոյտ մը կ'կազմակերպեն, Եուքօնի հանքերն աչքէ անցնելու եւ եթէ յարմարի նոր գործ մը հիմնելու համար։ Մեծ դժուարութիւնն այն հեռաւոր և գրեթէ բեւեռային շրջանի կենալիքի նուազութիւնն է։ Հիմակ ալ Անգլիայէ սկսած են գաղթել դէպ ի նոր Էլտօրատօ։ Թրանսվալի փառքն արդէն խակ նսեմացեր է, այնքան առատ կ'ելնէ ոսկին հանքերուն նոր շարքէն։

ՍՊԱՆԻԱՅԷ արտաքսուած Անիշխանականք անցեալ շաբաթու Լիվրբուլ հասան։ Որովհետեւ անոնց դէմ ամբաստանագիր մատուցուած չէ անգլ. կառավարութեան, անգլ. ոստիկանութիւնը չի կրնար ձերբակալել զանոնք, բայց ուշի ուշով կ'հետեւի անոնց ամէն շարժումներուն։ 28 հոգի են, ընդ որս կին մը, և մեծամասնութիւնը բարեկեցիկ դասուն պատկանիլ կ'Թուի. անգլ. Ընկերվարականք ընդունեցին զանոնք։

ՌՈՒՍԻՈՅ Մայր կայսրուհին՝ Դանիոյ Թագաւորին եղբօր Շլէզվիգ Հոլշտայնի իշխանին, Միխայիլ մեծ դուքսին և Օլկա մեծ դքսուհւոյն հետ Դանիա հասաւ Բչ.։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ ԵՒՐՈՊԱՅԻ. — Դանուբ և ուրիշ գետեր կ'յորդին. զանազան տեղեր մեծամեծ վնասներ կ'ծանուցուին։ Վիեննա ողողուելու վտանգին մէջ գտնուելով, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեցան։ Պօհեմիոյ, Սիլեզիոյ և վերին ու ստորին Աւստրիոյ մէջ ողողմունք կ'շարունակին՝ մեծամեծ վնասներ առաջ բերելով. Կալիցիոյ մէջ ալ մէկ քանի տեղեր ողողուեցան։ Դանուբ Վիեննայի մօտ հետզհետէ կ'բարձրանայ։

—Մարպուրկ, 31 յուլիս.— Երէկ գիշերուընէ ի վեր Դանուբ եռԹալով կ'յորդէ։ Այս առտու բոլոր տուներն ու պարտէզներն ողողուեցան։ Տուն մը միայն բարձր ըլլալով կէսէն աւելի ջուրէն վեր մնաց։ Բնակիչք լեռներն ապաստանեցան։ Հաղորդակցութիւնք բոլորովին դադրեցան։

—Սեգեդ.—Դանուբ սոսկալի կերպով յորդեցաւ։ Բոլոր տուները ջուրերու տակ կորսուեցան։ Ջուրերը տակաւ կ'բարձրանան։

—Բրակա.— Այսօր կառավարութիւնը Թնդանօթով մը իմաց տուաւ ժողովրդեան Թէ քաղաքը վտանգի մէջ է. ամէն ոք բարձր տեղեր ապաստանեցաւ. քիչ յետոյ քաղաքն ողողուեցաւ։ Վնասը շատ մեծ է։

—Բարիզի կառախումբն ստիպուեցաւ կենալ ի Սալցպուրկ։

—Տերգան.— Շրջակայ գիւղերն ու դաշտերն ամբողջութեամբ լիճի ձեւ առին։ Շատ մը տուներ ու խանութներ փլան և բազմաթիւ ապրանք փճացան։ Ժողովուրդն ահուդողի մատնուած լեռներն ու բարձր տեղեր կը դիմէ։ Գիւղի մը մօտ կամուրջ մը փլչելով 12 գործաւոր խեղդուեցան։ Ամէն տեղ երկաթուղւոյ գծերն աւրուելով հաղորդակցութիւնք դադրեցան։

—Ողողումներու պատճառած ընդհանուր վնասը խիստ շատ է։ Միայն Վիեննա քաղաքին վնասն է 1-200,000 ոսկի։ Վիեննայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնք ալ 50-60,000 ոսկի վնասեցին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապետ իշխան Հօհէնլոէ Բչ. Պերլին դարձաւ։

—Նորտ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ կ'հերքէ Գերմանիոյ նախարարական նոր տագնապի մը զրոյցներն, որք առաջ եկած են Մ. Միքէլի և Բրուսիոյ Ներքին գործոց նախարար Մ. Րէքէի ռ. ղեկավարութենէն։

ՀՐԴԵՀ Ց'ԱԼՃԷՐԻ.—Բարիզէ կ'հեռագրեն օգոստոս 2 Թուով Թէ Տալէկի մէջ յԱլճէրի մեծ հրդեհ մը ծագեր է։ Կրակը ճարակեր է 30 քիլոմեթր տարածութեան վրայ։ Բազմաթիւ հրձիգներ ձերբակալուեր են։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊԵԼՃԻԱ. — Լոնտոնէ կ'հեռագրեն Թէ Անգլիա պիտի բանակցի Պելճիոյ հետ՝ առեւտրական նոր դաշնագիր մը կնքելու։

ԳԱՀԻՐԷԷ կ'հեռագրեն օգոստոս 2 Թուով Թէ Օրլէանի Հէնրի իշխանն այցելութիւն տուեր է Խտիվին։ Իշխանը կ'պնդէ իտալացի սպայից նկատմամբ ըսածներուն վրայ։

ՌՈՒՍ կառավարութեան ի նորոյ շինել տուած 12 Թորփիլանաւք յատկացուած են Վլատիվոստոքի նաւահանգստին։ 1900ին պատրաստ պիտի ըլլան։ Վեցը քակուած վիճակի մէջ պիտի ղրկուին, իսկ միւս վեցը շինուած։

ՍԷՕՐԿԻԷՎԻ ԿՏԱԿԸ. — Պուլկար մարզասէր Եվլոկի Սէօրկիէվ իւրեն կտակակատար կարգած է իր քեռորդին ելմտական նախարար Մ. Կէշով։ Աւասիկ կտակը.—40,000 ֆր. իր եղբօրորդիներու իւրաքանչիւրին և 4000 իր եղբօր աղջկանց անոնց որք ամուսնացած չեն։ 20,000 ֆր. Պուքրէշի պուլկար եկեղեցւոյն, ի բաց առեալ 12000 ֆր. ը զոր ի կենդանութեան տուած էր։ 5000 ֆր. Էլէնա-Տոմնիա ապաստանարանին։ 15,000՝ Պուքրէշի քաղաքային հիւանդանոցաց հոգաբարձութիւններուն։ 20,000՝ կալոցի պուլկար եկեղեցւոյն, նախապէս տուած 12, հազարէն զատ։ 3000 ֆր. եկամուտ իր մօրեղբօր Մ. Իվան Բուլիէվի։ Եօթն տարի 4000 ական ֆր. իր քեռորդւոյն Մ. Կէշովի օտար երկրաց մէջ ուսանելու։ Պուքրէշի իր տան վարձքն, բոլոր կարասիներն ինչպէս իր ծննդավայրին Քարլովայի չուխայի գործարանին արդիւնքն իր մօրաքրոջ տիկին Բուլիէվի, որուն մահէն յետոյ ամբողջը պիտի յատկանայ Քարլովայի դպրոցներուն։ Այս կտակներէն զատ մնացած ժառանգութիւնը մինչեւ 6 միլիոն ֆր. վաճառուելով Պուլկարիոյ և Րումէլիի մէջ կալուածներ պիտի գնուին, որոց հասոյթէն Պուլկարիոյ կամ Րումէլիի մէջ բարձրագոյն վարժարան մը պիտի հաստատուի ու պահուի Եվլոկի Սէօրկիէվ անունով։ Ռումանիոյ մէջ եղած կալուածներն, որոց արժէքն 230,000 ֆր.ի կ'հասնի, պիտի յատկացուի ի Պուքրէշ վիճերային ապաստանարանին եւ ռումէն ժողովրդեան դաստիարակութեան Ընկերութեան։

ԻԴՕ ՄԱՐՔԻԶԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ.—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'հրատարակէ տեսակցութիւն մը Ճաբոնի նախորդ վարչապետ Իդօ մարքիզին հետ, որ Բարիզ երթալէ առաջ մէկ քանի օր Վիեննա մնաց։ Ճաբոնցի պետական այս նշանաւոր անձնաւորութիւնն է որ յօրինեց Ճաբոնի սահմանադրութիւնը։ Տեսակցութեան միջոցին նախ խօսուեցաւ այս կէտին վրայ։ Մարքիզն յայտարարեց Թէ Ճաբոնի սահմանադրութիւնը պատրաստելու համար Եւրոպական տէրութեան մը սահմանադրութիւնն օրինակ չէր առած, այլ իւրաքանչիւր տէրութեան տիրող օրէնքին լաւ մասերն առած էր՝ մանաւանդ Գաղղիայէ և Բրուսիայէ։ Իր կարծիքն հարցուեցաւ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ հակառակութեան յԱսիա և մանաւորապէս ի Չինաստան։ Ճաբոնցի քաղաքագէտն այսպէս պատասխանեց. — «Չին փոխառութիւնները կնքեց Ռուսիայէ, որ այսպէս կարեւորութիւն մը ձեռք բերաւ Չինաստանի մէջ։ Բայց անիրականալի բան մ'է կարծել Թէ Չինաստան կրնայ Ռուսիոյ ձեռնարկութեանց համար փորձի բացարձակ ասպարէզ մ'ըլլալ. Անգլիա՝ Գերմանիայէ և Ֆրանսա՝ Թոնքինէ միշտ Ռուսիոյ հետ պիտի մրցին Չինաստանի մէջ։ Անգլիացւոց և Ֆրանսացւոց մրցումը Ռուսիոյ ազդեցութեան դէմ ի Չինաստան, աւասիկ ըստ իս, ապագային խնդիրը։» Գալով Հավայի կղզեաց խնդրոյն, յայտարարեց Թէ լրագիրք շատ կ'չափազանցեն այս առթիւ Ճաբոնի և Մ. Նահանգաց միջեւ ծագած վէճը։ Այս խնդիր մտահոգութիւն պատճառելու հանգամանք չունի։

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՆԵՆԳՆԵՐ Ի ԿԱՒԿԱՍԻԱ. — Տփղիսէ կ'գրեն Թէ տեղւոյն վերաքննիչ ատեանն յունիս 25 ին վերստին դատեր է դրամանենգներու խումբ մը որ կեղծ Թղթադրամ կ'շինէր և Վաղարշապատ ու Ալեքսպոլու գիւղերուն մէջ կ'տարածէր։ Այս գործին համար դատաստանի ենթարկուած էին 50 է աւելի անձինք, որոցմէ Երեւանի Նահանգական դատարանն յանցաւոր դատած էր, իբրեւ դրամանենգ, Հմայեակ Շահպազեան և Վասիլիյ Բարին, զորս ամէն քաղաքային իրաւունքներէ զրկելով, դատապարտած էր տաժանակիր աշխատութեան, առաջինն՝ 8 տարուան և երկրորդը՝ վեց տարուան։ Դատարանն իբրեւ մեղսակից դատած էր Վահան Բարսեղեանց, Միքայէլ Երամեանց, Կարապետ Երամեանց, Աբրահամ Աբելեանց, Սմբատ Տ. Պետրոսեանց, Վարդան Պուլուզով, Յովհաննէս Մալխասեանց, որոց իւրաքանչիւրը 6 տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր։ Իսկ Սիմոն Սահակեանց և Վանօ Պետրոսեանց դատապարտուած էին 4 տարուան բանտարկութեան, իբրեւ կեղծ դրամ քշող. Գաբրիէլ Տ. Աւագեանց, Խուտաքերդիմ Ալլահվէրտիօղլու, Գ. Տ. Պօղոսեանց, Բէգօ Վէլիանց, Միքայէլ Թումթումեանց 4 տարուան և Խաչով Տ. Պետրոսեան 2 տարուան և 8 ամսուան տաժանակիր աշխատութեան իբրեւ յանցանքին մասնակից։ Դատարանը նոյնպէս վճռած էր որ բոլոր դատապարտեալք, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ, 65,260 ըբլ. վճարեն յօգուտ գանձարանի։ Ասոնցմէ զատ Նահանգական դատարանն, իբրեւ յանցաւորները պահող դատապարտեր է Հռիփսիմէ Մալխասեանցն եւ Ջհանգիր Երանոսեանցը 5 ամսուան և տասն օրուան բանտարկութեան եւ Մարիամ Տ. Պետրոսեանցը Սիպերիա աքսորուելու, Սարգիս Ասլանեանն ու Մկրտիչ Երանոսեանը 4 ամսուան բանտարկութեան, և Պօղոս Մուքիլեանը 1 ամսուան եւ 10 օրուան բանտարկութեան, գիտակցաբար ուրիշին կեղծ դրամ տալուն համար։ Մնացեալ 26 ամբաստանեալք անպարտ արձակուած էին։ Երեւանի Նահանգական դատարանը միանգամայն վճռած էր որ դատապարտելոց քով գտնուած 12000 րուբլիի կեղծ դրամները Պետական պանքան ղրկուին վիմագրական եւ այլ դրամանենգական գործիներուն հետ։ Տփղիսի վերաքննիչ ատեանն այս դատը վերաքննելով վճռեր է. — Պատուաւոր քաղաքացի Մամ. Տ. Պետրոսեանցը, Հռիփսիմէ Մալխասեանցն եւ Պօղոս Մուքիլեանցը զրկել քաղաքային բոլոր իրաւունքներէ և 4 տարուան համար տաժանակիր աշխատութեան տեղ՝ աքսորել։ Հռիփսիմէ Մալխասեանցի համար սակայն միջնորդել Ռուսաց կայսեր քով որ տաժանակիր աշխատութեան փոխարէն պատիժ նշանակուի 1 տարուան բանտարկութիւն, բոլոր դատապարտեալներէ ստանալ 65260 րուբլի՝ յօգուտ գանձարանի, Միքայէլ Թաթոսեանցն եւ Գ. Տ. Աւագեանցն անպարտ արձակել եւ մնացեալ միւս բոլոր դատապարտելոց նկատմամբ Նահանգական դատարանին վճիռը վերահաստատել։

ԱՓՐԻԿԷԻ Հարաւային արեւելեան կողմը կ'երեւի Թէ հաճելի գաղթավայր մը չէ, որովհետեւ կին չկայ։ Այժմու գաղթականք հին զինուորներ են որք արձակուելէ յետոյ հոն հաստատուած են իբրեւ հողագործ։ Ասոնք չեն ուզեր Հօթէնթոցի աղջկանց միացնել իրենց բախտն, ստորին ամուսնութիւն մը նկատելով, մինչդեռ Հօլանտացիք ժամանակին մեծապէս կ'գնահատէին այս օրիորդները։ Շատ շատ պիտի համակերպին խառնածին աղջկան մը հետ ամուսնանալ. դժբախտաբար ասոնք ալ սակաւաթիւ են։ Ուստի այս խեղճ Բոմէնները Թախանձանօք կ'խնդրեն մայր հայրենիքէն որ բաւական Թուով սպիտակամորթ ժիւլիէթներ ղրկէ իրենց։ Գաղթային Ընկերութիւնն անտարբեր չմնաց այս խնդիրքին. Միւնխենի մէջ վերջերս տեղի ունեցած համաժողովին մէջ 5000 մարք քուէարկուեցաւ, որպէս զի Գերմանիայէ Ափրիկէ ղրկուելիք աղջկանց ճամբու ծախքն հոգացուի։

ՋՐԱՆՑՔ ՕՏԵՍԱՅԷ ՏԱՆՑԻԿ.— Ռուս կառավարութիւնն երկար ատենէ ի վեր կ'ուսումնասիրէ ծրագիր մը՝ միացնելու Սեւ ծովը Պալթիկ ծովու՝ ջրանցքի մը միջոցաւ, որ Տնիեբր գետը Տվինայի կցելով, Քէրսոնի և Րիկա նաւահանգիստներն ուղղակի յարաբերութեան մէջ պիտի դնէ։ Տանցիկի Թերթ մը Լէմպէրկէ Թղթակցութիւն մը կ'ըստանայ Թէ Աւստրիոյ մէջ ալ նոյն նպատակն իրագործել կ'խորհին ուրիշ ճամբով մը՝ Տնիէսթր գետը Վիսթուլայի միացնելով։ Կալիցիոյ նահանգային Ժողովն աշնան նկատողութեան պիտի առնու ջրանցքի մը շինութեան ծրագիրը։ Ջրանցը պիտի սկսի Տնիեստրէն Րուսքի մօտ (Կալիցիա) և պիտի երթայ մինչեւ Սան գետակն (օգնական Վիսթուլայի). երկայնութիւնը պիտի ըլլայ 68 քիլոմէթր, խորութիւնն 3 մէդր և լայնութիւնը՝ ջուրին մակերեւոյթին վրայ՝ 20 մէդր։ Մէկ ծովէն միւսն՝ այսինքն՝ Օտեսայէ ի Տանցիկ ճամբայ մը պիտի բանայ որ Ռուսիոյ մէջ ծրագրուածէն աւելի կարճ պիտի ըլլայ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ վիճակին վրայ հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնք կ'հաղորդուին.— Անցեալ դեկտ. 31ին Ֆրանսայի երկաթուղւոյ վեց մեծ ընկերութիւնք կ'շահագործէին 32,750 քիլոմէդր գիծ։ 1896ին այս գծերուն վրայ 348 քիլոմէդրի աննշան յաւելում եղաւ, բայց հասոյթից յաւելումը բաղդատաբար աւելի շատ է։ 1893ին հասոյթն 14½ միլիոն ֆր. աւելի էր, 1894ին՝ 27, 1895ին՝ 28½ և 1896ին 30 միլիոն, իսկ տարւոյս Ա. վեցամսեին 14 միլիոն։ 1896ին հասութից գումարն էր 1,228,800,000 ֆր.։ Ուղեւորաց փոխադրութենէն միայն 404,720,000 ֆր. գոյացած էր։ Ուղեւորաց Թիւն ալ աւելնալու վրայ է. 1893ին 304 միլիոն էր, 1894ին՝ 323, 1895ին 325 և 1896ին՝ 349 միլիոն։ Փոքր արագութիւնք անցեալ տարի 683,673,000 ֆր. հասոյթ տուին։ Ուրիշ ճիւղերու և դրացի երկրաց հետ բաղդատելով այս ճիւղ ամէնէն աւելի դանդաղօրէն կ'յառաջանայ։ 1893էն ի վեր 30 միլիոն ֆր. հասոյթի յաւելում ունեցած է։ Ասոր պատճառն է մեծ արագութեանց սակերու զեղչը։ Մէկ քանի տարիէ ի վեր մեծ արագութեանց հասոյթք տարին 5% համեմատութեամբ կ'աճին կանոնաւորապէս։ 1893ին էին 103,740,000 ֆր. 1894ին՝ 108,695,000 1895ին՝ 114,255,000 և 1896ին՝ 119 միլիոն 760,000։ Թղթատարական ծրարներու հասոյթն ամէնէն աւելի աչքի կ'զարնէ. 1896ին 44 միլիոն ֆր. արտադրեց, մինչդեռ 1881ին չորս միլիոն ֆր. հասոյթ կուտար։ Տասն քիլոնոց Թղթատարական ծրարներն, որք ըստ նոր որոշման պիտի ընդունուին, աւելի եւս պիտի աւելցնեն հասոյթի այս մասը։ Մինչդեռ հասոյթները կ'աւելնան, ծախքերը գրեթէ կայուն վիճակ ունին. 1896ին 626,500,000 ֆր. էին՝ նախորդ տարիէն 400,000 աւելի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Որբոց և կարօտելոց Խնամակալութիւնն իր վերջին նստին մէջ հետաքրքրաշարժ տնօրինութիւն մ'ըրեր է։ Ս. Յակոբայ Որբանոցին մէջ կ'գտնուին Նիկոմիդիոյ Վիճակէն բերուած 40—45 որբեր։ Խնամակալութիւնը նկատելով որ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդն 500էն մինչեւ 1000 որբ խնդրած է խնամելու համար, որոշեր է սոյն 40—45 որբերն իրեն վերադարձնել։

—Կրօնական Ժողովն երէկ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս եպս. Յովհաննէսեանի և զբաղեցաւ ի մէջ այլոց սա խնդիրներով.— 1. Էւրէնէի Առաջն. Տեղապահ Տ. Արսէն Աւագ

քահանայ Դերձակեան Ժողովին ներկայացաւ, և տեղական Որբանոցի կազմութեան ու Առաջնորդական ընտրութեան նկատմամբ երկար խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ։ Որոշուեցաւ որ այսօրուան գումարելի Խառն Ժողովին նորէն ներկայանայ, և վերջնական որոշումներն ընդունի։ Տ. Արսէն քահանան այս երեկոյեան կառախումբով պիտի մեկնի իր պաշտօնատեղին, ուր պիտի շարունակէ իր պաշտօն մինչեւ ցնոր կարգադրութիւն։— 2. Թափուր վիճակաց Առաջնորդական Տեղապահներ ղրկելու համար՝ ընտրելեաց մէկ քանի ցուցակներ պատրաստուած են այսօր Խառն Ժողովոյ Նատին ներկայացուելու— 3. Ժողովին ներկայացաւ Սսոյ Աւագերէց Թուր-Սարգիսեան Տ. Եզնիկ քահանան, և Սսոյ որբերու մասին տեղեկութիւններ առնուեցան։ Ժողովն որոշեց որ Տ. Եզնիկ քահանան—որ ամսոյ մը չափ մայրաքաղաքս պիտի մնայ —Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ հիւրընկալուի. աւագերէց Տ. Միքայէլ քահանան հրաւիրուելով առ այս պէտք եղած հրահանգը տրուեցաւ։— 4. Եդեսիացի Ոսկերիչեան Գէորգ էֆ. ի դիմաց Եդեսիոյ Վիճակին ինչ ինչ խնդրոց համար պաշտօնապէս տեղեկութիւններ տուաւ Ժողովին, որ տնօրինեց կարեւորն։ Եդեսիոյ Նորաբաց Որբանոցի Նախագահութեան պաշտօնէն հրաժարած լինելով Մխիթարեան Տ. Յարէն եպս., որոշուեցաւ նոյն պաշտօնն յանձնել Առաջն. Տեղապահ Տ. Անանիա վարդապետին։— 5. Համագային Անկելանոցի մատրան ընտրելի վարժապետեան Տ. Արիստակէս քահանան հրաժարական տուաւ, խնդրելով որ այդ պաշտօնին համար ուրիշ քահանայ մը որոշուի, վասն զի 200 ղրշ. ամսականով չի կրնար ապրիլ— 6. Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Ստեփաննոս և Տ. Յարութիւն աւագ-սարկաւագաց ձեռնադրութեան խնդրին ինչ ինչ ձեւակերպութեանց համար առ այժմ յետաձգուեցաւ։—7. Տ. Յովհաննէս վարդապետ Հաւրիկեան ներկայացաւ Ժողովոյն, որ յայտնեց իրեն թէ համար որոշուած է յԱրմաշ երթալ եկեղեցական օրէնքները սովրելու։

—Երէկ Ս. Պատրիարքին հետ առանձին տեսութիւններ ունեցան Կրօնական Ժողովոյ նիստէն յետոյ Ալեաթճեան Տ. Գրիգորիս եպս., Տ. Եզնիկ եպս., Գալֆաեան Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ., Պրոխորոնեան Ա. վրդ., Սաաաէթեան Տ. Սմբատ վրդ. և Շահլամեան Տ. Վահրիճ վրդ։

—Մեզուցիկի ողբալի դէպքերուն վերջնական հետեւանքն եղաւ բանտարկութիւններու չարք մը։ Վերջին հաւէէն ետքն, յայտնի է թէ գործը կառավարութեան ատեանն եղած էր։ Երզնկայէ Ցլս. 12 թուով մեզ գրուած նամակի մը մէջ կ'կարդանք. —«Բզգդափանեան Մարիամ խնդրոյն գալով, իբրեւ վերջին տեղեկութիւն աւելցնենք որ իր նոր կեսրայր Քոթմուսյեան Եղիշայ և Թոճօղլեաններու միջեւ տեղի ունեցած դատը տեղւոյս նախնական դատարանի վճռով վերջացաւ այս օրերս հետեւեալ կերպիւ. Քոթմուսյեան Եղիա և իր որդին Մովսէս (փեսին եղբայրը) մէկ ու կէս ամսուան, իսկ Թոճօղլեան երկու եղբարք (նախկին փեսացուին եղբարք) մէկ ամսուան բանտարկութեան և միանգամայն երկու կողմանք ալ դատավարական ծախուց վճարման և տուգանաց ենթարկուեցան։ Կ'ըսուի թէ Քոթմուսյեան Եղիա վերաքննութիւն պահանջած է։»

—Երզնկայի Մեզուցիկ գիւղի Տ. Բարթող քահանան, որ Բզգդափանեան Մարիամն ապօրէն կերպով պսակելու համար, անպայման կերպով փիլոնազրկութեան և պաշտօնազրկութեան ենթարկուած էր, ներողութիւն խնդրեր է Կրօն. Ժողովէն։ Ի՞նչ լուր։

—Աղեքսանդրիոյ հայ գաղթականք փափաք յայտներ են Ռուսիա գաղթել և թէ՛ Ն. Ս. Օծութիւն Հայրապետէն և թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն հրահանգ խնդրեր են։ Ս. Պատրիարք Հայրը պատասխաներ է որ իրենց այլուր գաղթելը վնասակար է իրենց և պէտք է հոն մնան մինչեւ որ կայս. կառավարութիւնն արտօնէ իրենց վերադարձն, որուն համար արդէն դիմում եղած է։ Գաղթականք նոյնիմաստ պատասխան մը ստացեր են նաեւ Ս. Հայրապետէն։

—Կ'լսենք թէ Ակնայ Առաջնորդ Տ. Յակոբ վրդ. Ցոբիկեան հրաժարական տուած է իր պաշտօնէն, անձնական տկարութեան պատճառաւ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ իրիկուն կառքով Բերա դարձած պահուն Պալի-Փաշա զառիվերին վրայ՝ ճամբուն անհարթութենէն՝ կառքին նետը տեղէն ելնելով ձիերն արձակուեցան և արշաւեցին մինչեւ Շուկայի դուռը։ Ս. Պատրիարքը կառքով հոն մնալով մերձակայ տուն մը մտաւ առժամաբար, մինչեւ որ ձիերը կրկին բռնուելով կառքին լծուեցան և շարունակեցին ճամբանին։ Թեթեւ երկիւղ մը միայն կրեց Ն. Սրբազնութիւն։

—Երզրումէ առնուած վերջին տեղեկութեանց նայելով, Պագուցի մէկ քանի բարեսէր ազգայինք 25 որբերու պաշտպան գրուելով դաստիարակել պիտի տան Սանասարեան վարժարանին մէջ, որուն տեսչութիւնը դիմած է տասներկու քսաներու՝ այս 25 որբերն ընտրելու համար։ Ռուսահայ մէկ քանի ազգայինք ալ 25 ուրիշ որբերու պաշտպանութիւնը պիտի ստանձնեն։

—Սանասարեանի ուսանողք արդէն Սրտաձոր գացեր են օդափոխութեան համար։

—Առաքաղաքէ կ'իմացնեն մեզ թէ Վարդավառի կիրակին Ս. Լուսաւորիչ Թաղի եկեղեցւոյն մէջ Ռուբէն-Հոփսիմեան երկսեռ վարժարանաց ամավերջի հանդէսը կատարուեցաւ, նախագահութեամբ նոյն վարժարանաց տնօրէն Տ. Կարապետ վարդապետի։ Հինգ մանչ և եօթն աղջիկ շրջանաւարտ եղած են այս տարի։

—Ադր. Պոլսոյ Առաջ. Տեղապահ Տ. Արսէն աւագ քահանայ Դերձակեան կիրակի Ս. Յակոբայ Որբանոցը գացեր, եւ պատսպարեալ որբերուն վիճակն ուսումնասիրեր է, իր յԱնդրիանուպոլիս բանալիք Որբանոցին համար օգուտ մը քաղելու յուսով։ Ցեստոյ Ազգ. Հիւանդանոցն այցելեր ու քաջալերեր է պատսպարեալ հիւանդներն ու ընկերցիկները։

—Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցի մայրն Երանուհի Յովհաննէսեան երէկ Պատրիարքարան երթալով Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացեր, եւ այս առթիւ մեկներ է Պանտրմա։

—Նոյնպէս, Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեան Ս. Պատրիարքին ներկայացեր եւ հրաժեշտ տուեր է Գերմանիա ուղեւորելու համար, յօդափոխութիւն, բժշկաց խորհրդով։

—Ուսուցչական ընտրելեաց քննիչ Ցանձնաժողովը, Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեան համաձայն, երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ գումարուեցաւ ատենապետութեամբ Թղլեան էֆ.ի, և երեք ժամէ աւելի զբաղեցաւ ներկայացեալ չորս ուսուցչուհիներու և երկու ուսուցիչներու քննութեամբ։ Քննիչ Ցանձնաժողովէն 10 անդամ և Ուսումն. Խորհրդոյ ներկայացուցիչ Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան ներկայ էին։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

«ՀՐԱՆԴ» (Հելլեսպոնտոս).—Համբերութիւն ունեցանք կարդալու երկու ստուար թղթածրարները զոր մեզ ղրկեր էիք նոյն խնդրոյն վրայ։ Նամակի երեք երեսներ չա՛տ իսկ էին խնդիրն իր ամէն կարեւոր պարագայիւք պատմելու համար, և այն ատեն ձեր գրուած շուտով կ'կարդացուէր ու կը տպուէր։ Ձեր 32 երես լեցուցած կրկնութիւններն և աւելորդ խորհրդածութիւնները կարդալու համար Վարդավառի կիրակիին սպասել պէտք եղաւ։ Բայց ուրիշ թղթակցութիւններ կան նոյն ոճով և նոյն տարածութեամբ, զորս ո՛չ իսկ կարդալու ժամանակ ունեցանք, և յուսահատաբար մէկ կողմ դրինք։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է դիւրամատչելի պայմաններով՝ միջնակարգ հաստատուն կրթութիւն մը տալ իր ուսանողներուն։ Ունի ուսուցիչներու փորձ ու կարող խումբ մը։ Աւանդուած լեզուներն են հայերէն, անգլիերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն եւ լատիներէն։ Մասնաւոր խնամք կ'տարուի գիտական ճիւղերուն, որոնց ուսուցումն մեծապէս կ'նպաստեն վարժարանիս կոկիկ եւ նպատակայարմար բնախօսական և բնագիտական հաւաքածոյները։

Գիւղին առողջ կլիման եւ վարժարանին ներքին ողջպահիկ կարգադրութիւնները մասնաւորապէս կ'յանձնարարուին ծնողքներու ուշադրութեան։

Գիշերօթիկ աշակերտներէ պահանջուած տարեթոշակն է տասնըհինգ (15) Օսմ. ոսկի, ութ վճարելի Սեպտեմբերին սկիզբն եւ մնացած եօթը՝ Յունուարի վերջերը։

Նոր տարեշրջանը կ'սկսի երեքշաբթի Սեպտեմբեր 7ին (Ն. Տ.)։

Մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝ Տոքթ. Ջէմպըրսի (Պարտիզակ) կամ Յովհաննէս աղա Գոնտայեանի, Ամերիգան խան, Ստամպօլ, որոնցմէ նաեւ կարելի է ստանալ վարժարանին Նոր Ցայտագիրը։

8—1

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պալատի ատենան տրուեցաւ արտաքին գործոց պաշտօնատան հիւպատոսական դիւանին դեր տնօրէն Թէվֆիք պէյի։

— Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. Թիկնապահ Վէհպի փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ կազմեալ Բարեգործական Պազարին յանձնաժողովը կ'ծանուցանէ թէ չոգենաւային կուրճի ընկերութիւնն ալ միւսներուն նման յանձն առած է ձրիաբար փոխադրել դուրսէն ղրկուելիք իրեղէններն՝ Բարեգործական Պազարին համար։»

ՃԱՊՈՆԻ կայսեր եղբօրորդւոյն նախագահութեամբ արտասովոր դեսպանութիւն մը, զոր կ'կազմեն Նախկին վարչապետ Իդօ մարքիզն և ուրիշներ, Լոնտոնի ճամբով մայրաքաղաքս պիտի գայ իրեն յարգանքները մատուցանելու առ Վեհ. Սուլթանն և Միքատոյին կողմէ ղրկուած նուէրներն յանձնելու։

ՀԱԲԷՇԱՍՏԱՆԻ Վեհապետն արտասովոր դեսպան մը պիտի ղրկէ մայրաքաղաքս՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար թանկագին նուէրներ։

ՕՏԱՐ ԼՐԱԳՐԱՑ ԹՂԹԱԿԻՑՔ. — Թ. Հաքիգաթ հետեւեալը կ'արտատպէ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէէ.— «Օսմ. կառավարութիւնն համոզուած ըլլալով որ օտար լրագրաց Կ.Պոլիս գտնուող թղթակիցներէ ոմանք ճշմարտութեան հակառակ լուրեր հաղորդելով իրենց լրագիրներուն, օսմ. կառավարութեան շահուց և իրաւանց վնասելու պատճառ կ'ըլլան, որոշեց հարկ եղածն տնօրինել այս կարգի թղթակիցներու նկատմամբ և իր այս որոշումն աւստրեան դեսպանին միջոցաւ հաղորդեց դեսպանաց։»

ԱՏԱԲԱԶԱՐԷ մեզ կ'գրեն Ցլս. 21 թուով. —«Առջի օր Ատաբազարի կառայարանն արմտեաց մթերանոցին մէջ խոշորկեկ օձ մը սպաննելու ջանացած ժամանակ, գիւղացի խուրձեր փլելով Գնճըլարցի մը ներքեւը մնալով կ'մեռնի և Ատաբազարցի մ'ալ ոտքերէն կ'վիրաւորուի։

«—Շաբթուս Սու-Բէնարը ըսուած գիւղը սոսկալի անձնասպանութիւն մը կ'կատարուի. Թուրք մը ուզելով իր կեանքին վերջ տալ ներսի տան մէջ (չանտըլը, օճախը ստա) սնտուկ մը քարիւղ կ'լնէ. կինն ալ կանչելով իրը թէ պիտի հաշտուի, դուռը կղպելով կ'փաթթուի կնոջը վիզն ու կրակ կուտայ. հրդեհը ճարակելով դրացիք օգնութեան կ'վազեն. դուռը կ'կոտրեն, կինը կէս վառած հազիւ կ'ազատեն. իսկ այրը բոցերուն ճարակ ըլլալով վերջ կուտայ իր չարքաշ կեանքին։

«—Մոտ օրերս օդերուն փոփոխութեան պատճառաւ քաղաքիս մէջ չտեսնւ թանչքէ, ջերմէ կ'տառապին. կապոյտ հազը տակաւին զոհեր կ'տանի. ի՛նչքան տղաք կ'չարչրկէ։

«—Մեր գործարանատէրերուն խիղճը հանդարտ է. փէտալի վրայ խոզակ կը գնեն, իբր թէ ամէն ոք կէմէ, Իգմիտ կ'տանի իր ապրանքն ուր քիչէն մեծ մը շահ կ'առնէ. Հանր. Պարտուց Վարչութիւնն այս մասին կարգադրութիւն մը կ'խորհի անշուշտ։»

ՌՈՒՍԻՈՅ մայր կայսրուհւոյն անուան տօնախմբութեանն առթիւ երէկ ռուս դեսպանատան մատրան մէջ, ի Պէօյիւքտէրէ, գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեայք և պահականաւերու սպայք՝ ամենքն ալ պաշտօնական համազգեստով։ Դեսպանատանց պահականաւերն դրօշազարդուած էին։

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ.— Եւրոպայի մէջ ցորենի գինը բարձրացած ըլլալով, հոս ալ օր օրի կ'բարձրանայ։

ՊԻԹԼԻՍԻ Նահանգին ոստիկան-զինւորաց Նորընտիր հրամատար Մուսթաֆա Աւսմ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՄԵԿՆՈՒՄ.—Գերման եւ աւստրեան կարմիր Խաչի ներկայացուցիչք երէկ մեկնեցան մայրաքաղաքէս։

ՃԻՏՏԷԷՆ առնուած վերջին լուրեր կ'ծանուցանեն թէ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան Լէժէ պահականաւն երէկ Իզմիր գնաց։

ԻԶՄԻՐԷ անցեալ օր խաղողի առաջին բերքէն մաս մը Եւրոպա ղրկուեցաւ։ Շոգենաւն, ըստ սովորութեան, դրօշներով զարդարուած էր։

ԾՈՎԱՀԷՆ.—Իզմիրի Արմոնիա լրագիրը կ'ըսէ թէ օսմ. և հելլենական մէկ քանի կղզիներու մէջ ծովահէնութիւն ընող անձն է Բսիրուքի որ ծանօթ է 1893ին Հասղոսի մօտ գործած յանդուգն փորձովը։ Բսիրուքի Աթէնքի մէջ ժամանակին ձերբակալուելով 20 տարուան բանտարկութեան դատապարտուած եւ յետոյ յաջողած էր բանտէն փախչիլ՝ գետնին տակէն ճամբայ բանալով։ Արքիպեղագոսի կղզեաց կուսակալութիւնը կարեւորը տնօրինած է այս չարագործը ձերբակալելու։

ԽՐԱԾ.—Աւստրեան Մէյֆիս շոգենաւն, որ անցեալ կիրակի Դարդանէլէ ճամբայ ելած էր Սելանիկ երթալու, Ինհօրի մօտ խրեցաւ։ Ուղեւորք ուրիշ շոգենաւով Տէտէ Աղաճ փոխադրուեցան։ Շոգենաւը տակաւին չազատուեցաւ։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Երէկ Նշանճըի կողմը սրճարանի մը մէջ Պալաթցի Սեբուհ յանկարծական տկարութիւն մը զգալով տունը տարուեցաւ ուր քիչ յետոյ մեռաւ՝ սրտի կաթուածէ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին հառաջիկայ տարին ընդունելիք աշակերտաց արձանագրական գործողութիւնք սկսան երէկ և պիտի տեւեն մինչեւ Գչ. օգոստ. 3. Շբ. Բչ. և Եչ. օրերը ժամ 3էն 6։ Ներկայացողք պարտին ունենալ բարի վարուց, պատուաստի և դպրոցական վկայական, տասնեւութ տարեկանէն վար պիտի չըլլայ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Ափանա չոգենաւն երէկ Դարդանէլէն 143 հիւանդ զինուոր բերաւ մայրաքաղաքս, որք զինուորական հիւանդանոցներու մէջ զետեղուեցան։

ՀՐԷՇ. —Խասգիւղի մէջ երկուշաբթի օրը հրեայ բնակիչ մը կինն երեքգլխեան աղջիկ'լ զաւակ մը ծներ է, որոյ ձեռքերուն ափերը կանծած և աչքերը խոլոր մոլոր դուրս ցցուած են եղեր։ Այս հրէշուհին մինչեւ երէկ առաւօտ դեռ ողջ էր, սակայն ապրելն անյուսալի է եղեր։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Երէկ ժամ 6ին միջոցներն, Ոսկեղջիւրի մէջ բանող 6 թիւ շոգենաւն աւազաքարձ նաւակի մը ընդհարելով ընկղմեց զայն։ Նաւավարն ազատեցաւ։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԷ մեզ կ'գրեն թէ քարկոծութեան խնդրոյն մէջ յանցաւորները տակաւին երեւան ելած չեն։ Ինչպէս քանի մը տարի առաջ Օրթագիւղի մէջ տուն մը կ'քարկոծէին անծանօթ մարդիկ, նոյն դէպքն երկու շաբաթէ ի վեր Մաքրիգիւղի լատինական եկեղեցիին փողոցին մէջ կ'պատահէր, քարկոծման տարկան ըլլալով քանի մը տուներ միանգամայն, ընդհանրապէս օտարահպատակ։ Մաքրիգիւղի դէպքն Օրթագիւղի դէպքէն աւելի ուշագրաւ էր այն պատճառաւ մանաւանդ որ քարերը գործիքով մը նետուած ըլլալ կ'թուէին, և յաւելապէս ուղորկուած էին, մինչեւ 500 տրամ ծանրութեամբ։ Քարկոծումը կ'սկսի գիշերուան ժամ 1էն ետքը։ Հարաւային կողմէն կուգան քարերը։ Ոստիկանութիւնը փողոցին տնւորները քանիցս անգամ ամբողջովին վար իջուց, տուները պարապ թողլով, բայց դարձեալ քարերն եկան զարկին պատուհաններուն, և սենեակներուն մէջ մտան, թէեւ մարդու վնաս չտուին։ Ոստիկանութիւնն ամենայն փութաջանութեամբ քննութիւններ կը կատարէ։ Քարկոծութիւնը դադրած է քանի մը օրէ ի վեր։ (Կնոջ խնդիր։)

ԱՐԿԱԾ.—Մեծ կղզիի քրիստոնեայ բնակիչներէն միոյն որդին Նախընթաց օրը կղզիին ծովու բաղնիքին քով ձուկ որսալու պահուն, արեւահար ըլլալով կ'նուաղի և ծովն իյնալով կ'խեղդուի։ Տղուն անհոգ հայրն, որ քիչ մը անդին նստած կ'զբօսնուր, զաւկին պատահած այս վտանգը չէր տեսած, և քիչ մը վերջը տղուն անյայտացած ըլլալը տեսնելով կ'սկսի փնտռել խելայեղ։ Ուրիշ տղեկ մը ծովուն մէջ նշմարելով խեղդուած տղուն դիակն, իմաց կուտայ հօրն, որ կ'սկսի ողբալ իր անհոգութեան վրայ։

—Հէյպէլի կղզւոյն մէջ չորս զօրականներ շաբաթ իրիկուն ծովը մտան լողանալու, բայց լողալ չգիտնալով խեղդուելու մօտ էին և սկսան պոռալ։ Զօրս կողմէ օգնութեան փութալով յաջողեցան երեքն ազատել, իսկ չորրորդը խեղդուեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԱԹԷՆՔ, 3 օգոստոս. — Բարիզէ և Լոնտոնէ կ'հեռագրեն թէ սեղանաւորական մէկ քանի խումբեր կազմուած են փոխառութիւն ընելու Յունաստանի, որպէս զի կարող ըլլայ պատերազմի տուգանքն ամբողջովին և անմիջապէս վճարել։ Աթէնքի մամուլը բացարձակապէս հակառակ է ելմտական եւրոպական քոնթրոլի մը հաստատման։

ՀՌՈՄ.—Ումպէրթօ թագաւոր պաշտօն յանձնեց Սան Մարդինօ զօրավարին՝ իր ողջոյնն հաղորդելու Մ. Ֆէլիքս Ֆօրի։ Զօրավարն Եչ. պիտի հանդիպի Նախագահին ի Մոտան (Սավուա)։

ԲԱՐԻԶ.—Աւստրիոյ մէջ պատահած ողողումներուն պատճառաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբն առժամաբար իր երթեւեկութիւնը դադրեցուցած ըլլալով, Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Մ. Քանպօն պարտաւորեցաւ Բարիզ դառնալ և այսօր հոս ժամանեց։

ԿՌՈՆՈՊԼ.— Մ. Ֆէլիքս Ֆօր այսօր Կռնօպլ անցաւ։ Պաշտօնական այցելութիւններէ յետոյ այցելեց քաղաքին նշանաւոր շէնքերը։ Վայրկեան մը կեցաւ Պաեարի արձանին առջեւ, ուր ժողովուրդն եռանդագին ցոյց ըրաւ։ Մ. Ֆէլիքս Ֆօր վաղն առտու Մոտան պիտի ժամանէ. օգոստոս 5, 6 և 7ին (Ն. Տ.) ներկայ պիտի գտնուի Ալպեան մեծ ռազմափորձերուն։ Օգս. 8ին Շանպէռի պիտի երթայ։

ՏՈՔԹՈՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի յարմարութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ պարզ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ Նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ակռահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջրկուզճեանց դէմ)։

Դատարգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 03
Ամէնէն բարձր գին	»	24 07½
Ամէնէն վար գին	»	24 —
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		115 25
Ամէնէն բարձր գին		116 37½
Ամէնէն վար գին		115 12½

ԲԱՑՈՒՄ, 23 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 07
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		115 75
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	14 10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 08
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 17
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 02
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուիսանս		235 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	330 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	462 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ուճ օրուան Օ. Ո.		4 —
» մէկ ամսուան	»	— —
Ռում. երկ. ուճ օրուան	»	— —
» » մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	Ղչ.	87 11
Անգլիական ոսկի	»	109 32
Բօլ Իմբէռիալ	»	89 35
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 04
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս Ղչ.		109 3/8
Փարիզ 3 » Ֆր.		22 98¾
Ֆիօրին մանտա	»	10 90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Օգոստ.

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 75
» » » Գ.	»	22 87
» Դ.) բաց.	»	22 —
) գոց.	»	21 87
Փոխառութիւն Դասապա Գ. Կ.		80 50
» Օսմ. 3½%	»	98 63
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 —
Այտընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 50
Անգլ. քոնսոլիտէ	»	113 12
Հելլենական 5%	»	30 50
Մոնոբոլ հելլենական 4%	»	35 —
Ռանթ » 4%	»	25 —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888 Գ. Կ.		95 75
» Նոր » 6% 1892	»	96 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26¼
Դրամագեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 3 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ Ֆիօր.		47 67
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	64 80

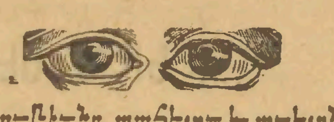

Գեղեցկութիւնը պահելու եւ աւելցնելու արուեստ, բարձրագոյն օգուտ մարդկային կենաց։ Ցօրինեալ ամի Հեզրնակէն։ Մարգարեան գրատունը կ'ծախէ 5 ղրշ.ի

Օսմ. Ռէժի	»	161 —

ՓԱՐԻԶ, 3 Օգոստ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.		22 —
) գոց.	»	22 15
» » » Բ.	»	39 —
» » » Գ.	»	23 10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118 —
Բախօնիդէ	»	— —
Մաքսատուն	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	342 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	578 50
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	104 95
Քրէտի Լիօնէ	»	778 —
Պանք տը Բարի	»	864 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3290 —
Եգիպտական Ունիֆիէ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	94 20
Սպանիական արտաքին	»	61 47
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 105
Դրամագեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 3 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		94 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	— —
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 290

Տոքթ. Մ. Մասիսեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատըգիւղ Սագըզ Աղաճ Բուչէն փողոց կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ. կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գչ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սղասիօն ճատտէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Չչ. կէս օրէ վերջ իր տունն, իսկ Գչ. նոյն դեղարանը։ 13-40

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Գրիգոր Ատիլեան իր բնակութիւնը Մաքրիգիւղ Սագըզ-Աղաճ Ֆրէնկ Քիլիսէսի փողոց թիւ 20 տունն հաստատած ըլլալով, ըստ առաջնոյն ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի Գում-Գաբու Սմասիօն Ճատտէսի Զարիֆեան էֆ.ի դեղարանն, ամէն Եչ. ձրի. իսկ առաւօտ և երեկոյ Մաքրիգիւղ Արդարեան էֆ.ի դեղարանն և կամ իւր բնակարանն իրեն դիմող հիւանդները կ'դարմանէ. ամէն Դչ. կէս օրէն վերջ ձրի յիշեալ դեղարանին մէջ։ Մասնաւոր դարման ներքին և արտաքին հիւանդութեանց և ծննդական գործարանաց։
9—10

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պատուաստաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 15—53

COMPAGNIE ROSSIA A St PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի՛ կայս. Իրատեօվ արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ
Ղալաթիա, Բորսաին վրայ (Հին Մուսաֆաժ թաղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՔՔԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246 000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան.
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփհանէի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտասահմանէ և Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ԲՈՒՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երուծներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Բէօրիւր, Շանթիյեի, Պուրթօն, Իոլանաէգ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կաանիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլըն՝ ԳՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷՊ ԷՒ ԿԱԶ.— Դուէբ տը Շին, Դուէբ Անկլէ, Դուէբլիս, Կազ, Կաընասին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թառլաթան, Մուսլին եայլըն։—ՖԱՒԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլխարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ շինուած Ճիպինցուներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ։—ՔՕՐՍԷ.—Դաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուշով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կընունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլըն։— Շալեր.— Շալ Դաւաններու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ ճկնազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումներ։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

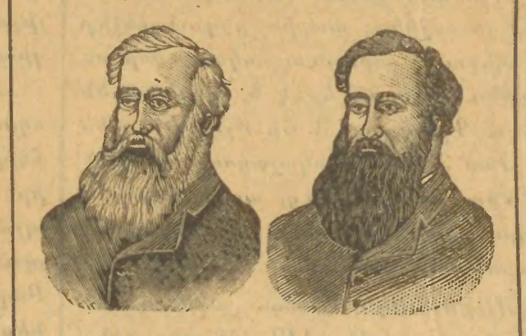

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրազննին դիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Խամօն Գարուանայի. անգլ. դեղ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Սիրքէճի-գալաբըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթիա Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԷՆ կ'խնդրենք որ երբ գրութիւն մը յանձնուի իրենց մեր հասցէին ուղղուած, իրենց կողմէ չխոստանան հրատարակութիւնը։ Ասիկա ո՛չ իսկ մեզմէ կախում ունի շատ անգամ։ Մեր Գործակալներէն ընդունուած և հրատարակութեան խոստացուած կարգ մը գրութիւնք անտիպ մնացած են, որուն համար չա՛տ կ'ցաւինք։ Բայց և ո՛չ իսկ թերթին տէրն ինքն իրեն իրաւունք կ'վերագրէ թերթն ասոր անոր խոստմամբ գործել։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կ'ծագին։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազէ, Հարբուխէ, Կուրծքի հարճաւորութեան, շնչարգելութեան դէմ, ևն.

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խանխառումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորանցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

Վ Կ Ա Յ Ա Գ Ի Ր

Ստորագրեալս, Թուրչունճը Հագգը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Ղալաթիա, Վօյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Գարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳԳԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմօնտ Գարուանայի անգլ. վաճառատունը Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՑԷ

Էվվաթը շուհէտա վէ մալուլինը զուղզաթը ասաքիրի շահանէ մէնաֆիինէ օլարագ պա Իրատէի սէնիյէի հազրէթը Խիլաֆէթփէնահի Թէէսիս խուլմէքտէ պուլունան խանէ սէրկիւլինէ Թաշրալարտան կէօնտէրիլէճէք էշեայը մէճճանէն վէ նըսֆ ուճրէթլէ նագլ իտէն վաբօր վէ Թիմուր եօլ գումբանեալարը.

Մէճճանէն Նագլ իտէն վաբօր գումբանեալարը. —Իտարէի Մախսուսէ, Իթալեա Ճէնէրալ, Բաքէ, Ֆրէսինէ, Խտիվլէյէ, Լոյտ, Համպուրգտա Տէօյչէ Լէվանթլայն.

Թիմուրեօլգումբանեալարը.—Շարգ, Անատօլը, Սէլանիք Իթթիսադ.

Նըսֆ ուճրէթլէ նագլ իտէն վաբօր գումբանեալարը.—Մէսաժըրի Մարիթիմ, Բուսիա։ Տէրսաատէթ Րըխթըմ շիրքէթի ըըխթըմ ըէսմի ալմայանագ տըր։ 8—10

ԿՕՇԿԱԳՈՐԾ Յ. ՊԷՅԼԵՐՃԵԱՆ (ՃՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ.Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիէ փողոց, Եալըորղ Օթէլի կից, Բէօյիւքպաղձէանին (նախորդ Տօւյունճեանի) դիմացը Թիւ 12.

Կօշիկներու այն գործարանը կ'մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Փրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ Ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային տեսակ տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ կ'գործածէ (Նոււըր) կօշկու ունեցող ոտքեր. մասնաւոր կօշիկ պատրաստելով կ'հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին զերծ կ'պահէ։ Կ'վաճառէ արժան և ոչ աժան գներով։ 20—6

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ՝ ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Ղալաթիա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի ետին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՖԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ մէջ շոգենաւային բանեղ
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորի եւ ապրանք փոխադրութեան նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նօ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (41)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ
ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Հեծեծագօրայ խառնուրդներ, հետեւազօրաց երկու գունդերու իրարու դէմ յարձակումներ, գիւցազնական ժխորներ, փառաւոր ջարդեր, անմոռանալի տեսարան մը կ'ընծայէին։ Ձնշմարեց բան մը որ նմանէր այդ արուեստագիտական յօրինուածութեանց։

Թանձր ծուխի մը մէջ, փոքրիկ սեւ կէտեր, որք մեղուապարերու կը նմանէին, հեռուն փութաջանութեամբ կը շարժէին։ Կը զանազանէր զանոնք, ճամբէ մը վեր մագլցելով, որ բլուրին զառիվայրին վրայ կը պարզէր իր գեղնագոյն ժապաւէնը։ Ատեն ատեն վեր կ'ելնէին. յետոյ նորէն կ'իջնէին։ Եւ Տօքդօրը ճշգիւ չէր հասկնար ինչ որ անոնք կ'ընէին։ Շանթենելի հաշակաւոր յարձակումն երջանկօրաց կողմէ կատարուած. այս հիանալի զինուորները կը յարձակէին ժայռաւոր պարիսպներու վրայ, և խորտընկէցներու ձիւնակոյտի մը տակ, խառնաշփոթ կը պտուտկէին, հողմավար տերեւներու պէս ալուելով։ Քառորդ ժամ վերջը, վերակազմուած, նորէն կը սկսէին։ Այդ էր պատճառն այն երթեւեկութեան որոյ շարժառիթը չէր հասկնար Ռամօ։ Սպիտակ գլնգիկներ կը տեսնէր որք յառաջ կը խաղային, յետոյ ետ ետ, և ճակատամարտը, յաչս իւր, կը կայանար երկու ծուխերու յառաջխաղացութեան մէջ։

Եւ սակայն աներկու և արիւնռուշտ էր, վասն զի թնդանօթաձիգներու բեռնակառքերն անդադար վար կ'իջնէին դէպի Մարն, և հովտին մէջ, կատորածէն հեռանալով, խումբեր յամրաբար կուգային վիրաւորներ բերելով։ Ահաւոր ժխոր մը, որ թնդանօթաձգութեան անընդհատ որոտումներէն և հրացանաձգութեանց սուր սուլումներէն յառաջ կուգար, ամէն կէտերէ կը բարձրանար այս դաշտն, ուր թէպէտ կարելի չէր յստակապէս որոշել անցած դարձածն, հարիւր յիսուն հազար հոգի իրարու դէմ կը յարձակէին։

Ձեռք մը, Ռամոյի ուսին վրայ դրուելով, իր հայեցողութենէն կորզեց զայն, և Թալվան երեւցաւ անոր տժգոյն և յուզուած։

—Ձեզ փնտռելու կուգամ, ըսաւ յիմարաբոյժն անձկապարանօք...

—Այդ ո՛րչափ յուզուած էք... Միթէ ի՞նչ կայ, հարցուց Ռամօ, ահաբեկ ակնարկներ սեւեռելով իր բարեկամին վրայ։

Թալվան, որ ի սկզբան խօսելու մեծ փոյթ մը կը ցուցնէր, մէկէն կանգ առաւ, երբ թէ յանկարծ անգունդ մը կը գտնէր, և լաւ թէն պահեց։

—Բայց սաստիկ խռոված էք... Ի՞նչ բան կը պատահի, կրկնեց Ռամօ, տակաւ տաքնալով ցըրչափ Թալվան կը պաղէր։

Ցիմարաբոյժը ճիգ մ'ըրաւ, եւ շփոթած դէմքով, յաջողեցաւ ըսել.

—Պէտք է որ գաս... Շարժուն հիւանդանոցները մինչեւ իրենց բերանը լցուած են... Հարկ պիտի ըլլայ վիրաւորները շոգենաւակներով ղրկել ի Բարիզ...

—Չէ՞ր կրնար հրամաններ տալ և իմ տեղս փոխանորդել։

—Քու ներկայութիւնդ անհրաժեշտ է, ընդհատեց Թալվան։ Եւ գրեթէ խսաւ կրկնեց. պէտք է որ գաս։

—Ո՛հ, ըսաւ Ռամօ, խոր մտատանջութեամբ մը։

Եւ առանց այլեւս վիճելու, սկսաւ իջնել դէպի գիւղն։ Հարիւր քայլ վերջը, խոլաթափանց ակնարկ մ'ուղղեց իր բարեկամին, և փոխուած ձայնով մը ըսաւ.

—Միթէ բա՞ն մը կայ... Կը տեսնեմ որ կը վարանիս խօսելու... Եւ այդ կ'ահաբեկէ զիս... Խնայել կ'ուզես զիս և սակայն կը շարչարես... Ըսէ տեսնեմ՛, ի՞նչ կայ։

Թալվան վայրկեան մը գլուխը ցնցեց, և հատկտեալ ձայնով մը, կարծես չնչասպառ, ըսաւ.

—Լաւ ուրեմն, բազմաթիւ գերման վիրաւորներ բերին մեզ... և անոնց մէջ...

Ռամոյի դէմքը փոխուեցաւ, տըժգունեցաւ և իր բարեկամին թեւը բռնելով գոչեց.

—Մ'ինքզի՞նքը կայ։

Թալվան պատասխան չտուաւ, գլուխը խոնարհեցուց լռիկ։

—Մեռա՞ծ է։

—Ո՛չ, կ'ապրի, բայց ծանրապէս վիրաւորուած է... Ռամօ այլ եւս չէր լսեր, կը վազէր դէպ ի շարժուն հիւանդանոցը։ Մէկ վայրկեանէն հոս հասաւ, և ոգեսպառ, առանց բարեվայելչութիւնն հոգ ընելու, խումբերուն մէջէն նետուելով, իր ապշեալ ստորակարգեալներն հրմշտկելով, խոյացաւ դէպ ի այն բակն ուր խշտիներու և յարդի վրայ դրուած էին վիրաւորներն, որոց համար բնաւ տեղ չկար գետնայարկի սենեակներուն մէջ։

—Ո՞ւր դրին զինքը, գոչեց, երբ թէ իր շուրջը գտնուողներէն իւրաքանչիւրը գիտնալու էր իր մտահոգութեան պատճառը։ Թալվան, զոր ետ թողուցած էր, ներս կը մտնէր։ Իր բարեկամին թեւէն բռնեց և զայն տանելով դէպ ի մէկ կողմէն մուտը բաց փոքր շէնք մը, որ երբեմն լուցիկ ծառայած էր գործարանի բարապանին, բացաւ դուռ մը որ իր ծխնիներէն կիսովին ելած էր, և մըռաց.

—Հոն է։

Ռամօ քայլ մը յառաջ գնաց և սեմին մօտ կանգ առաւ սաստիկ յուզուած՝ այն սոսկալի տեսարանէն որ իր աչաց առջեւ կը պարզուէր։ Բանի մը քառակուսի մեթր տարածութեան մը վրայ տասն մարդիկ պառկած էին, իրենց վերարկուներէն մերկացած, իրենց շապիկներն արիւնլուայ, և աղիողորմ կը հեծէին։ Արիւնն յարդին մէջէն առուի պէս կը հոսէր տախտակամածին վրայ և սեւորակ, գրեթէ պաղած, հոսանք մը յամրաբար կ'իջնէր դէպի բակն։ Ասոնք սպայ էին որք ուրոյն դրուած էին հոն Բրուսիացի տասնապետի մը հսկողութեան տակ. սա ալ հրացէնով վիրաւորուած էր ծնօտէն, և փայտ կոտրելիք կոճղի մը վրայ նստած, որ հոն բերուած էր չգիտեմ ինչպէս, իր ձեռքին մէջ կը բռնէր ծնօտն որ բաց վէրքով մը բզքտուած էր։

—Ո՞ւր է Մէնզէլը, գոչեց անոր Ռամօ, հրամայական եղանակաւ մը։

Տասնապետն իր գլուխը ճօճեց, մէկէն ոտք ելաւ, զինուորական բարեւ տուաւ, և իր խախտած ականները դժուարութեամբ բանալով, ըսաւ գերմաներէն.

—Չեմ ճանչնար զայն. հարիւրապե՞տ է։

Վիրաւորներէն մին իր արմուկին վրայ ելաւ կանգնեցաւ և առանց խօսելու, շարժումով մը Տօքդօրին ցոյց տուաւ նեղ սենեկին մէկ անկիւնն, ուր զինուորական վերարկուի մը մէջ փաթթուած մարմին մը տարածուած էր։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕՉԱՃԵԱՆ (Շար.)